

Pahāti sabab tagna' surat si Paul si me' a'a Korintohin

Puweblo Korinto inin, iye tamanan mahadje duk mabangsahan si tibu'ukan lahat Akayahin. Akaya inin la'i si lahat inēnan Girik kuwe'itu. Si bihing tahik puweblo Korinto inin duk ekka me' kappal amban lahat seddili padunggu' la'i. Hangkan bantu lahat miya'an sabab me' pagdagangden duk sabab me' a'anen paduhul te'ed si me' bayu'-bayu'an pagadjak-adjakan duk si me' hinangan magduse. Ekka me' tuhan-tuhan sinumba we' de.

Ekka me' Yahudi maglahat si puweblo miya'an. Niya' me' langgalde duk tinuhut we' de āgamade Yahudihin.

Bakas la'i si Paul si puweblo miya'an. Iye hinangnen maghinang-hinang tolda. Saguwa' kahaba' ellew Sabtu' hap pī iye si langgal me' Yahudihin magusihat sabab Isa Almasi. Magusihat iye sampay si me' bangsa Girik. Dem dan tahun duk tenga' sa inin hinangan si Paulin la'i si puweblo miya'an. Ujudnen ekka-ekka ne kahagad pu si Isa la'i.

Paglumikut ne si Paul billa'i, pasōng magka'ekka me' masandel pu si Isahin. Saguwa' niya' me' ga'i pagtewwa'ande. Hangkan nganda'ak siye me' a'a mo'o surat pī pu si Paul la'i si Epesus nilew iye sabab me' bayu'an pagsangga'anden. Pagsangka si Paul suratden, sinambag we' ne. Tu'u si suratne inin, sinambungan we' ne kēmon me' tinilewden.

Tagna' surat si Paul si me' a'a Korintohin

1

¹ Surat inin amban aku si Paul. Amban baya' Tuhan pinene' ku duk kawakilan ku we' Isa Almasi dina'ak magmahalayak lapalnen. Duk surat inin amban Sostenes isab, dambuwa' punggina'ite masandel pu si Isa Almasihin. ² Pasampay kami surat inin piyu si ka'am me' pagtipunan me' suku' si Tuhan lu'u si puweblo Korintohin, si ka'am me' a'a tapene' we' Tuhanin hinangne me' a'ane sutsi pegge' pinagdambuwa' ka'am duk Isa Almasi kuwe' du isab kēmon a'a mangampun pu si Isa Almasi amban me' kalahat-lahatanin. Si Isa Almasi hep Panuhutanden duk Panuhutanten bi isab. ³ Karayaw ka'am ipat Samate bi Tuhanin duk Panuhutanten bi Isa Almasi. Karayaw isab pasanyangde dem ateybin.

Magsukul si Paul

⁴ Luwal ku te'ed magsukul si Tuhan sabab lasa duk ase' Tuhan si ka'amin pegge' suku' pu si Isa Almasi ne ka'am. ⁵ Pegge' suku' pu si Almasi ne ka'am, ekka kahāpan tekka si

ka'am, tahātibi ne te'ed me' tolo'nen, duk pandey ne isab ka'am magusihat sabab tolo'nen. ⁶ Tolo' sabab Isa Almasihin asal haget ne te'ed dem ateybi. ⁷ Hangkan hep jukup ne kahāpan pangurung Tuhan si ka'amin sāubi mangagad-ngagad pabalik Panuhutanten bi Isa Almasi. ⁸ Pabasagne ne pa'in sandelbin ngeregse' ellew dambuli supaya asal ga' du niya' dusebi bang tekka ellew papitu Isa Almasi, Panuhutanten bi ngahukum me' manusiya'in. ⁹ Asal pabasag Tuhanin sandelbin pegge' kapangandelan te'ed Tuhanin duk tapene' ka'am we' ne supaya ka'am magdambuwa' duk Anaknen Isa Almasi, iye Panuhutanten bi.

Magpa'il me' masandel pu si Isa Almasi si Korintohin

¹⁰ Me' kapungtina'ihanku, ka'urungan ku kapatut we' Isa Almasi, Panuhutanten bi, hangkan junjungku si ka'am, magsulut-sulut be ka'am kēmon. Da'a ka'am magpa'il-pa'il, saguwa' subey ka'am magdambuwa' isun duk pamikil. ¹¹ Hangkan inin tasubahatku, me' kapungtina'ihanku, pegge' bakas ku ka'akahan we' me' sawe' si Kaloyahin we' magsagga' ko' ka'am lu'u. ¹² Hätinen, ga'i magsali' pamikilbin, pegge' niya' ka'am magpa'in, "Aku inin nuhut si Paul." Niya' isab magpa'in, "Aku inin nuhut Apollos." Niya' pe sinduwe pa'inde, "Aku inin nuhut si Petros." Sinduwehin isab pa'inde, "Aku inin nuhut Almasi." ¹³ Na, ga'i hāp hinangbi iyan. Kuwe' binahagi'-bahagi' Almasi. Sine te' bakas mamatey diyata' olom para si ka'amin? Aku? Pinandi ke ka'am tanda' we' ka'am me' tindegku?

¹⁴ Magsukul ku te'ed si Tuhan we' ga' du niya' seddili tapandiku lu'u luwal hadja si Kirispus duk si Gayus. ¹⁵ Hangkan ga' niya' lu'u kapagpa'in we' tapandite ka'am duk ka'am manjari me' tindegku. ¹⁶ Ta'essebku we' tapandiku be' isab si Estepanus duk me' anak-andanen. Saguwa' seddili amban siye ga' ne niya' ta'essebku bakas tapandiku. ¹⁷ Pegge' ga' ku inin dina'ak we' Almasi magpandi, saguwa' dina'ak ku magmahalayak aka-aka mahāpin. Duk pagmahalayakkun duma'in bissā lalem ginunakun, pegge' bang ku ngangguna me' bissā lalem, kaw iye kasinnahan me' a'ahin me' bissāku malalemin duk ga'i asipde inusihatku sabab kamatey Almasi diyata' olomin, manjari ga'i siye tabo'oku sandel pu si Isa Almasi.

Pu si Almasi takite balakat duk kata'u Tuhanin

¹⁸ Bang inusihatan me' a'ahin sabab kamatey Isa Almasi diyata' olomin, pa'in me' a'a tudju narka'in, we' kadupangan usihat miya'an. Saguwa' kite bi me' a'a tudju surga'in, kata'uhante bi we' tu'u si usihat inin takite te'ed balakat Tuhanin. ¹⁹ Niya' tasulat dem kitab, pa'in Tuhanin,

“Paka'atanku kata'u me' a'a malalem kata'unen, duk ānanku kata'u me' a'a malangkew pangadji'nen.”

²⁰ Na, bang iye ne inin, sa'ingge ne me' a'a malalem kata'unen? Sa'ingge ne me' a'a malangkew pangadji'nen? Sa'ingge ne me' a'a kinimatan manusiya' mapandey magsu 'alin? Ga' du niya' gunane. Pegge' pinahāti we' Tuhanin we' kata'u me' manusiya'in ga' niya' gunane bang si iye.

²¹ Asal lalem te'ed kata'u Tuhanin. Iye kabaya'annen we' me' a'ahin ga'i ngata'u sabab Tuhanin pinalabey amban kata'uden. Hangkan hep gara' Tuhanin timbulne me' makahagad si aka-aka mahāp minahalayak kamihin, bisan me' mangga'i makahagadin pa'inde we' ga' ko' niya' kagunahan me' minahalayak kamihin. ²² We'ey pa'inde ga' niya' kagunahan minahalayak kamihin? Pegge' me' bangsa Yahudihin kabaya'anden pinakitehan dahu' siye me' hinangan balakatan meke siye kahagad. Me' bangsa Girikin isab iye inaparden we' ngalalem kata'uden. ²³ Saguwa' kami, minahalayak kamihin Isa Almasi matey diyata' olom sabab duse me' manusiya'in. Me' Yahudihin buni si minahalayak kami inin duk me' duma'in Yahudihin isab pa'inde we' ga' ko' niya' guna minahalayak kami inin. ²⁴ Saguwa' bang si me' a'a tapene' Tuhanin hinangne me' a'anen, Yahudi ke siye atawa bangsa seddili, kahagad siye we' tu'u pu si Almasi inin takite te'ed balakat Tuhanin duk kata'une malalemin. ²⁵ Pegge' bisan pa'in me' a'ahin we' ga' niya' kagunahan hinang Tuhanin panimbulne kitehin, saguwa' pasōng pe te'ed kata'u Tuhanin amban kata'u me' manusiya'in kēmon. Duk bisan pe magpa'in me' a'ahin we' lamma Tuhanin pegge' matey du Isa Almasi diyata' olom, saguwa' ga' niya' a'a balakatan amban iye.

²⁶ Na, me' kapungtina'ihanku, essebun bi bang sa'ingge paga'abin masa ga' pe ka'am tapene' we' Tuhanin. Kulang du ka'am malangkew pangadji'nen, kulang du ka'am taga kapatutin, duk kulang du ka'am mabangsahanin. ²⁷ Saguwa' pagtu'uran we' Tuhanin pinene' me' kinimatan me' a'a we' ga' niya' kata'unen supaya ka'iya'-iya'an du me' a'a maniya' kata'unen. Duk pinene' isab we' Tuhanin me' kinimatan me' a'a we' ga' niya' basagnen supaya ka'iya'-iya'an du me' a'a maniya' basagnen. ²⁸ Tapene' we' Tuhanin me' diniyawa'an me' a'a si dunyahin, me' inudji'den, me' pina'inde ga' niya' kagunahannen, supaya kata'uhan me' a'ahin we' ine-ine kimmatande mahalga', bang si Tuhan ga' niya' halga'ne. ²⁹ Hātine inin ga' niya' a'a kapagabbu sabab dine si matahan Tuhan. ³⁰ Saguwa' pinagdambuwa' ka'am we' Tuhanin duk Isa Almasi, duk Almasihin hinang we' Tuhanin po'on kata'uten. Sabab Isa Almasi hangkan kinimatan bentel kite we' Tuhanin. Hinangne isab kite me' a'ane duk paluwasne kite amban hukuman duseten. ³¹ Hangkan hep kuwe' pina'in dem kitabin, “Sasuku mabaya' magabbuhin, subey iye magabbu sabab me' bakas tahinang Tuhanin.”

Usihat sabab Almasi ilansang diyata' olomin

¹ Na aku, me' kapungtina'ihanku, tagna'ku piyu magmahalayak si ka'am aka-aka mahāp amban Tuhanin, ga' ku ngangguna me' bissā lalem atawa me' bissā me' a'a malangkew pangadji'den. ² Tiggelanku lu'u si ka'am pagtu'uranku we' ga' niya' seddili usihatku si ka'am luwal hadja sabab Isa Almasi duk labi ne sabab kamateyne diyata' olomin. ³ Hangkan hep pagtekkaku lu'u si ka'am, lamma ku, duk kebbā-kebbahan ku pegge' talew ku kaw ga'i tahnangku panganda'akan Tuhan akuhin. ⁴ Duk sakali' ne ku magusihat si ka'am, ga' ku missā kuwe' me' a'a mapandey mamissā-missā miya'an ngangguna kata'u manusiya', saguwa' kahumatan ka'am we' ku sabab balakat Niyawa Tuhanin hangkan ne ka'am kahagad. ⁵ Sandel ka'am duma'in sabab kata'u manusiya'in saguwa' sabab balakat Tuhanin.

Kata'u Tuhanin

⁶ Saguwa' bang si me' a'a asal basag ne sandelde si Tuhanin, lalem du isab panolo'ku si siyehin. Saguwa' kata'u ginunakun duma'in kuwe' kata'u si babew dunya inin duk duma'in kuwe' kata'u me' taga kapatut magbaya' si dunya inin. Magtamanan du kapatutden. ⁷ Me' usihatku miya'an sabab me' gara' Tuhan mangga' kinata'uhan manusiya'in. Ga' pe dunya inin pinapanjari, tapikil ne we' Tuhanin bang sa'ingge ne duk kite bi tapī si surga'. ⁸ Saguwa' me' magbaya' tu'u si dunyahin, ga' tahātide pikilan Tuhanin pegge' bang tahātide inin, ga' si' miya'an da'akde ilansang diyata' olom Isa Almasi, mabalakatan magbaya'in. ⁹ Saguwa' tasulat dem kitab, pina'in, "Niya' panyap Tuhanin para si me' malasa si iyehin. Pinanyapne inin ga' niya' a'a bakas makakitene, atawa makakalene. Ga' niya' bisan bakas makapikilne." ¹⁰ Saguwa' kite bi, pinakata'u inin si kite bi we' Niyawa Tuhanin. Pegge' Niyawa Tuhanin, kata'uhanne kēmon-kēmonin, kata'uhanne bisan me' pikilan Tuhan malalemin. ¹¹ Upama, ga' niya' ngata'uhan dem pikilan a'ahin luwal iye dihananne. Damikkiyan isab ga' niya' ngata'uhan dem pikilan Tuhanin luwal Tuhanin duk Niyawa Tuhanin. ¹² Pamikil pangurung Tuhan si kitehin bi duma'in hadja kuwe' pamikil manusiya' tu'u si dunyahin, saguwa' pinatenna' we' Tuhanin si kite bi Niyawanen supaya kata'uhante bi kēmon me' pinasuku'ne si kitehin bi.

¹³ Bang kami magusihat, ga'i guna kami kata'u amban manusiya'in. Saguwa' iye inusihat kamihin me' panolo' Niyawa Tuhan si kamihin. Duk panolo' mabennal amban Niyawa Tuhanin iye inusihat kami si me' a'a pala'ihan Niyawa Tuhanin. ¹⁴ A'ahin bang

ga' la'i si iye Niyawa Tuhanin, ga'i tayima'ne usihat amban Niyawa Tuhanin. Ga'i tahātine usihat miya'an. Bang si iye, ga' miya'an niya' gunane pegge' subey dahu' Niyawa Tuhanin la'i si a'a miya'an meke tahātine. ¹⁵ Saguwa' a'a pala'ihan Niyawa Tuhanin, tahātine kēmon-kēmonin bang hāp ke atawa la'at. Saguwa' a'a pala'ihan Niyawa Tuhanin, ga'i iye tahāti we' me' a'a ga'i pala'ihan Niyawa Tuhanin. ¹⁶ Hangkan kite bi ga'i tahāti we' me' a'ahin, pegge' pamikilten bi kuwe' pamikil Almasihin. Tasulat hep dem kitab, pina'in,

“Ga' niya' a'a ngata'uhan bang ine dem pikilan Tuhanin. Duk ga' isab niya' makajari nolo'an iye.”

3

Me' dara'akan Tuhanin

¹ Me' kapungtina'ihanku, kalu'uku si ka'am matu'uhin, ga' ku kapagusihat si ka'am usihat lalem kuwe' usihatku si me' a'a pala'ihan Niyawa Tuhanin. Usihatku si ka'amin kuwe' si me' a'a manuhut napsuden. Ga' pe basag sandelbi pu si Isa Almasihin; kuwe' ka'am dalil me' mākanak ba'ahu inanakan. ² Pagusihatku si ka'amin kuwe' dalil magpa'inum gatas ku si ka'am pegge' ga'i pe ka'am makajari pinakan kinakan tuwas. Hātinen ga'i lalem me' usihatku si ka'amin pegge' ga'i ka'am makahāti bang lalem tolo'kun. Duk bisan sampay ma'in masi pe ka'am ga'i makahāti me' tolo' malalemin, ³ pegge' tinuhut pe we' bi hatulan me' a'a matu'u si dunyahin. Niya' ka'am magkimbū, niya' ka'am magsasa'. Tanda' ne iyan we' tinuhut we' bi napsubin kuwe' me' a'a mangga'i manuhut Tuhanin. ⁴ Bang niya' ka'am magpa'in, “Si Paul iye tinuhutkun,” sinduwehin magpa'in, “Bang aku, si Apollos iye tinuhutkun,” magsagga'-sinagga' pe ka'am kuwe' me' a'a mangga'i manuhut Tuhanin.

⁵ We' sine te' si Apollos duk sine te' ku, hangkan kami hinangbi me' panuhutanbin? Kami inin duwangan me' dara'akan Tuhanin du hadja. Inusihatan ka'am we' kami hangkan ka'am sandel pu si Isa Almasi. Hininang hadja we' kami panganda'akan Tuhan si kami dangan-danganin. ⁶ Dalil me' a'a magtanem jambangan kami, aku kuwe' mananem bigi jambanganin duk Apollos kuwe' manata'an iyehin. Saguwa' Tuhanin du mamasulig jambanganin. ⁷ Hangkan hep duma'in malangkewin mananemin duk manata'an tinanemin. Saguwa' iye malangkewin Tuhanin, pegge' iye mamasulig jambanganin. ⁸ Ga' niya' pagbidda'an a'a mananemin duk a'a manata'an tinanemin. Si ellew dambuli sali'-sali' du siye tumbasan Tuhanin si hinang tahinangden dangan-dangan. ⁹ Kami duk Apollos magtabang maghinang si Tuhan. Maghinang kami para si kahāpanbi hangkan

ka'am dalil likus Tuhan paghinangan kamihin.

Duk ka'am dalil luma' pinahinang we' Tuhanin du isab. ¹⁰ Aku dalil ka'urungan kapandeyan we' Tuhanin maghinang luma'in. Hininang we' ku panenggehan me' olom luma'in. Hätinen aku dehelli magusihat si ka'am sabab Isa Almasihin. Seddili isab mangahinang luma'in la'i diyata' bakas hininangkun. Saguwa' me' mangahinang luma'in subey pahatul-hatulde pangahinangden. ¹¹ Tu'u si luma' hininang inin, si Isa Almasi dalil panenggehan me' olomin. Iye hadja, ga' niya' seddili. Hätinen, Isa Almasi hadja subey pangandelanten. ¹² Me' mangahinang luma'in magseddili-seddili panyap ginunaden. Hätinen me' panolo'den duma'in sali' halga'nen. Dalilnen niya' siye ngangguna me' panyap mahalga' duk hunit magka'at kuwe' bulawan atawa pilak atawa me' palmata mahalga'. Niya' isab ngangguna me' panyap mura eggas kuwe' kayu duk kuhun duk sayirap. ¹³ Si pasōngan bang tekka ne ellew pangahukum Isa Almasi me' a'ahin, kata'uhan du iyan bang ine panyap ginuna dangan-danganin, bang hāp ke atawa la'at. Kata'uhan du pegge' sinuleyan kēmon kuwe' pinalabey dem ebbut. ¹⁴ Bang panyap ginuna a'ahin ga'i eggas, hätinen panolo'nen hāp, makasangka a'a miya'an kahāpan amban Tuhan. ¹⁵ Saguwa' bang panyap ginuna a'ahin eggas, hätinen panolo'nen la'at, lugi' iye, ga'i iye makasangka kahāpan. Timbul du iye, saguwa' kuwe' iye a'a lumuwas hadja amban luma'ne ma'eggasin. ¹⁶ Ga'i ke kata'uhanbi we' ka'am me' masandel pu si Isa Almasihin kuwe' luma' patenna'an Tuhanin duk Niyawa Tuhanin patenna' diyalemanbi? Bugtu' kata'uhanbi inin. ¹⁷ Hangkan hep bang niya' a'a maka'atan patenna'an Tuhanin, asal a'a iyan magka'at du we' Tuhanin. Pegge' patenna'an Tuhanin sutsi. Duk ka'am ne patenna'annen.

¹⁸ Da'a ka'am madupang dibi. Bang niya' a'a lu'u diyalemanbi pamikilne si dinen we' lalem kata'unen si bistahan me' a'a mangga'i manuhut Tuhanin, hāp pe bang ngababbal iye si kimmatande supaya hadja tepe si iye kata'u amban Tuhanin. ¹⁹ Pegge' kata'u me' a'a si dunya inin ga' niya' gunane bang si bistahan Tuhan. Tasulat hep dem kitab, pina'in, "Amban Tuhanin pu'unne me' a'a malalem kata'uden kuwe' ngaleppas dide." ²⁰ Tasulat isab dem kitab, pina'in, "Kata'uhan Tuhanin we' ga' niya' kagunahan me' bistahan me' a'a malalem kata'uden." ²¹ Hangkan hep subey ga' niya' ka'am magabbu we' ka'am tindeg sine-sine ne lu'u manusiya'. Kēmon-kēmonin pinasuku' we' Tuhanin si ka'am para si kahāpanbi. ²² Kami duk Apollos duk si Petros isab, hininang kami we' Tuhanin me' dara'akanbi para si kahāpanbi du. Duk bisan pe dunya inin duk kēmon ma'umantag si pasōnganin, duk me' ma'umantag kuwe'itu inin, duk bisan ka'ellum duk kamatey, kēmon inin pinasuku' si ka'am we' Tuhanin para si kahāpanbi du. ²³ Saguwa' essebun bi, ka'am suku' pu si Almasi. Almasi isab suku' si Tuhan.

Me' kawakilan Almasihin

¹ Kami duk Apollos subey kami kimmatanbi me' dara'akan Isa Almasi. Pinasuku' si kami we' Tuhanin magpahāti me' tolo'ne mangga' pinakata'une matu'uhin. ² A'a bakas pinasuku'an hinang we' amunen, subey te'ed iye kapangandelan we' hinangne du hinang panganda'akan iyehin. ³ Aku ga'i ku gagal bang pa'inbi we' kapangandelan ku atawa ga'i. Ga'i ku gagal bang ine pa'in me' a'a sinduwehin. Bisan aku, ga'i ku magpa'in bang kapangandelan ke ku atawa ga'i. ⁴ Bisan ga' niya' kata'uhanku sã'ku, duma'in inin pureba we' ga' niya' sã'ku. Almasihin ngalabo'an aku hukumanin. ⁵ Hangkan da'a salla'un bi sawe'bin samanta'an ga' pe tekka waktu pangahukumin. Bang tekka ne balik Panuhutanten bi Isa Almasi ngahukum du iye. Akane du me' bakas hinangan me' a'a tinapukanden. Akane du isab me' sinakap me' a'a dem ateyden. Manjari sanglitan Tuhanin du me' a'ahin sabab tahinangden dangan-dangan.

⁶ Me' kapungtina'ihanku, tina'at we' ku dikun duk Apollos, supaya ka'am mintang si kami duk ta'ayabi bang ine hāti pina'in inin, "Da'a ka'am palabi amban tasulat dem kitabin." Ga'i hāp bang palangkewbi dambuwa'in bu diyawa'anbi dambuwa'in. ⁷ We'ey pa'inbi we' langkew ka'am amban me' sinduwehin? We' duma'in ke Tuhanin mangurungan ka'am me' maniya' si ka'amin? Na, we'ey ka'am magabbu kuwe' asal di si ka'am, bu pa'in pangurung Tuhan du hati' hadja si ka'am.

⁸ Kannalbi we' ga'i ne ka'am subey māku ine-ine amban Tuhanin pegge' pa'inbi we' lu 'u ne si ka'am kēmon-kēmonin. Kannalbi we' basag ne te'ed sandelbi si Tuhanin duk ka'am me' nakura' ne dem pagbaya'an Tuhanin, bu kami, me' kawakilanin, ga' pe. Hāp si' bang to'o we' asal nakura' ne ka'am supaya isab kami tumuhut si ka'am magnakura'. ⁹ Hangkan inin pa'in ku pegge' tapikilku we' kami me' kawakilanin pinadiyawa' te'ed we' Tuhanin amban kēmon me' a'ahin. Kuwe' kami me' a'a hinukum pinapatey dem ka'ekkahen a'a duk kēmon a'ahin duk sampay me' mala'ikatin takitede kami. ¹⁰ Asal maka 'ulali'. Kami me' kawakilanin, babal ko' kami pegge' nuhut kami Isa Almasi. Bu ka'am, ta'u ko' te'ed ka'am pegge' nuhut ka'am pu si Isa Almasi. Pa'inde ga' ko' niya' basag kami bu ka'am basag ko'. Udji'de kami, saguwa' ka'am pudjide. ¹¹ Bisan sampay kuwe' itu, luwal kami magsandal inusan duk lekkakan. Andang ne me' semmek kamihin. Daran kami pinapeddi'an duk ga' niya' patetegan kami. ¹² Lubagan kami maghinang duk niya' ka'elluman kami. Bang kami sukna'an a'a, pākuhan kami siye ledjiki' si Tuhan. Bang kami binasade, sandalan kami hadja. ¹³ Bang kami bissā-bissāhande, hāp panambung kami si siyehin. Sampay ma'in pangimmatde kamihin kuwe' hadja kami

seggik diyawa' bettise.

¹⁴ Duma'in hangkan sulatku inin pama'iya'ku ka'am, saguwa' panolo'ku ka'am pegge' kuwe' ne ka'am me' anakku kalasahanku manamal. ¹⁵ Pegge' bisan pe ibuhan me' guru manolo'an ka'am sabab Isa Almasihin, dambuwa' du hadja samabin. Kemuwebi magdambuwa' duk si Isa Almasi, aku ne kuwe' samabin sabab aku tagna' mangakahan ka'am sabab aka-aka mahāpin. ¹⁶ Hangkan hep pegge' aku samabin, junjungku si ka'am, lekkatun bi addatkun. ¹⁷ Iye inin sababnen hangkan da'akku ne piyu si Timoteo supaya ka'am ta'u ngalekkat addatkun. Kalasahanku iye duk kuwe' ne iye anakku pegge' tabo 'oku iye sandel pu si Isa Almasi. Kapangandelan te'ed iye. Pa'essebanne du ka'am bang subey sa'ingge kawul-pi'il me' a'a manuhut Isa Almasihin. Kuwe' iyan isab kawul-pi'ilkun kemuwe nuhut ku Isa Almasi. Duk iye isab iyan panolo'ku si me' masandel pu si Isa si me' kalahatan papihankun.

¹⁸ Na, niya' ka'am lu'u langkew ateybin pegge' kannalbi we' ga'i ne ku piyu nindow ka'am. ¹⁹ Saguwa' piyu du ku si ka'am mura bang amban baya' Tuhan du, duk kata'uhanku du iyan bang bennal lu'u balakat Tuhanin si me' a'a malangkew ateyne iyan atawa bang ekka hadja bissāde. ²⁰ Pegge' bang a'ahin asal pagbaya'an Tuhanin, kata'uhan du we' bennal inin duma'in hadja sabab bissānen, saguwa' sabab me' hinanganne mahāpin takite balakat Tuhanin. ²¹ Na, inggehin kabaya'anbi? Bang ga'i pindahanbi hinanganbin, piyu ku ngalegga ka'am. Saguwa' bang pindahanbi du, hāp du ku si ka'am duk pakitehanku lasakun si ka'am.

5

Sabab a'a magjinahin

¹ Na, niya' suwi-suwi me' a'ahin takaleku we' niya' ko' lu'u si ka'am maghinang la'at lella duk dende. Bisane me' a'a mangga'i manuhut Tuhanin ga'i makatawakkal maghinangan kuwe' hininangne iyan. A'a iyan ko' magdambuwa' duk si'itnen, iye bakas anda samanen. ² Bu langkew pe ateybin. Subey si' ka'am suse sabab hinangan a'a masumbang iyan duk subey iye patahala'bi amban pagtipunanbin. ³ Aku, bisan ku tala amban ka'am, saguwa' kuwe' du ku lu'u si ka'am, pegge' luwal ka'am tapikilku. Pegge' ka'urungan ku kapatut we' Isa Almasi hangkan kalabo'anku ne hukuman a'a magduse iyan, kuwe' asal lu'u du ku si ka'am. ⁴ Inin subey hininangbin. Magtipun ka'am lu'u duk kimmatanun bi we' lu'u du ku isab magtuhut duk ka'am. Duk kimmatanun bi isab we' kapatut Panuhutanten bi, si Isa, lu'u du si ka'am. ⁵ Ubus amban kapatut Panuhutanten bi sōnganun bi a'a magduse iyan si antanan nakura' seyitanin duk barannen bininasa,

supaya timbul du niyawanen bang pitu ne Panuhutanten bi Isa Almasi, ngahukum me' manusiya'in.

⁶ Ga'i tewwa' bang ka'am malangkew dibi. Kata'uhanbi hep eli'an inin, pina'in, "Da puddut pasulig makapasulig tibu'ukan addunin." Me' maghinangan mala'atin kuwe' pasulig miya'an pegge' bang niya' bisan dangan hadja maghinangan la'at ujud katimbo 'ohan sinduwehin. ⁷ Hangkan subey ne ānanbi pasulig ma'andang miya'an, hātinē me' mala'at hininangbin duk ne ga' niya' la'at lu'u si ka'am. Bang hinangbi inin, kuwe' ne ka'am dalil addun ba'ahu ga' sinagetan pasulig. Kata'uhanku we' asal sutsi ne ka'am pegge' sandel ne ka'am pu si Isa Almasi. Si Isa Almasi hep matey pamuwas me' duseten bi, duk iye dalil bili-bili sinumbali' me' Yahudihin bang baytu Kādja'an Pangesseban Palabey Tuhanin. ⁸ Hangkan hep pegge' sandel kite pu si Isa Almasi, subey ne lebbahante addatte mala'atin duk me' hinangante magdusehin. Duk subey ne hāp te'ed addatten bi duk subey dambūs-būs ateyten nuhut tolo' mabennalin.

⁹ Dem sulat bakas pinabo'ohanku si ka'amin, pa'inku la'i, "Da'a ka'am magbagay duk me' a'a magjina." ¹⁰ Duma'in hāti pina'inkun we' ga'i ka'am da'akku magtuhut duk me' a'a mangga'i manuhut Almasihin, me' magjinahin, me' manapsuhanin, duk me' panangkewin, atawa me' manumba me' tuhan-tuhanin. Pegge' bang inin hātinē, na, subey ne ka'am ga' tu'u dem dunya meke tahinangbi. ¹¹ Saguwa' iye hāti pina'inkun, da'a ka'am magtuhut-tuhut duk a'a magpa'in we' pagkasibi iye sandel pu si Isa Almasi bu hinangannen magjina, atawa magnapsuhan alata' sawe'nen atawa magsumba tuhan-tuhan, atawa ngalimut-limutan sawe'ne, atawa maglangohan, atawa nangkew. Da'a ka'am bisan pasumbaya' mangan si me' a'a sa iyan. ¹²⁻¹³ Bang me' a'a mangga'i masandel pu Isa Almasihin, duma'in suku'ku ngaliling siye. Tuhanin mangahukum siyehin. Saguwa' pagkasibi masandel pu si Isa Almasi magtipunin, suku'bi ngaliling siye. Pegge' tasulat hep dem kitab, pina'in, "Patahala'un bi amban ka'am a'a maghinangan mala'atin."

6

Sabab me' palkala'

¹ Na, inin sabab me' palkala'bin. We'ey te' bang niya' pagsagga'anbi duk pagkasibi masandel pu si Isa Almasihin, pī ka'am maghukum si a'a ga'i sandel pu si Isa Almasi? We'ey ga'i bo'obi pī si me' a'a suku' si Tuhanin duk siye mangahukum ka'amin? ² Ga'i ke kata'uhanbi we' si ellew dambuli, kite bi me' suku' si Tuhanin mangahukum manusiya'in? Na, bang kite bi mangahukum me' a'ahin si ellew dambuli, makajari ne ka'am ngahukum me' palkala'bi madiki'in. ³ Kata'uhanbi ke isab we' bisan me' mala'ikatin

hukumte bi du si pasōngan? Na, lagi' ne bang me' palkala' si dunya kuwe'itu inin subey hukumte. ⁴ Hangkan bang niya' me' palkala'bi duk me' pagkasibin, we'ey pe bo'obi pī hinukum si me' a'a ga' niya' lamudde si kite bi me' masandel pu si Isa Almasihin?

⁵ Subey ka'am iya'! We' ga' ne te'ed niya' lu'u si ka'am me' masandel pu si Isahin bisan dambuwa' ta'u ngahukum ka'am bang niya' pagsagga'anbi? ⁶ Saguwa' ka'am, iye bahanbin mo'o me' palkala'bin dina'ak hinukum si me' a'a ga'i bisan sandel pu si Isa Almasi.

⁷ We'ey te' ka'am pī mabaya' hinukum? Iye ne iyan sala'bin! Hāp pe si' imanabi hadja bang niya' ngala'at ka'am atawa ngaliba ka'am. ⁸ Saguwa' ka'am ne iye mangahinang la'atin duk mangalibahin, bu hinangbi pe inin si me' pagkasibi masandel pu si Isahin. ⁹ Ga'i ke kata'uhanbi we' me' a'a maghinangan mala'atin ga'i sumakup dem pagbaya'an Tuhanin? Hangkan hep pikil-pikilun bi te'ed inin duk ka'am ga'i sala'. Sasuku magjina atawa numba me' tuhan-tuhan atawa ngabaya'an anda sawe'ne atawa maghinangan la'at duk pagkasine lella atawa dende, ga'i siye sumakup dem pagbaya'an Tuhanin.

¹⁰ Damikkiyan me' manangkewin atawa manapsuhanin atawa palalangohin atawa mamissā-missāhan sawe'nen atawa mangala'ugan sawe'nen supaya ta'eddo'ne panyapnen, ga'i siye sumakup dem pagbaya'an Tuhanin. ¹¹ Matu'uhin niya' ka'am kuwe' miya'an hinanganbin. Saguwa' kuwe'itu sinutsi ne ka'am, inānan ne dusebin. Tahinang ne ka'am me' a'a Tuhanin. Kinimmatan ne ka'am bentel we' Tuhanin sabab tahinang Panuhutanten bi Isa Almasi duk sabab balakat Niyawa Tuhanten bi.

Subey gunabi baranbin pamahadjebi Tuhanin

¹² Na, inin sabab napsu baranten. Kaw niya' lu'u magpa'in, “Makajari hinangku ine-ine kabaya'anku basta ga'i ku ngalanggalan sara'.” To'o iyan, saguwa' ga'i kēmon kinabaya'anbi hininangin makahāp ka'am. Bang pa'inku, “Makajari hinangku ine-ine kabaya'anku,” to'o iyan, saguwa' ga'i ku mabaya' tinagi si hinangkun. ¹³ Kaw isab niya' seddili lu'u magpa'in, “Kinakanin hininang para inisi dem betteng duk bettengin hininang para pangisihan kinakan.” To'o iyan, saguwa' ga'i subey tapikilte we' subey duhulante napsu baranten. Si pasōngan ga' ne niya' kagunahan bettengin duk kinakanin hangkan pinaka'atan we' Tuhanin du kaduwe. Da'a ka'am magpa'in we' magjina hadja kite pegge' iye iyan kabaya'an baranten. Pegge' duma'in hangkan hinang Tuhanin baranten duk tagunate pagjina saguwa' duk tapudjite bi Isa Almasi duk tapaghinang kite si iye. Duk ipat Isa Almasi isab baranten. ¹⁴ Pinakellum we' Tuhanin Panuhutanten bi Isa Almasi amban kamateynen duk si pasōngan pakellumne du isab kite bi balik we' balakatne mahadjehin.

¹⁵ Kata'uhanbi du we' kite bi me' masandel pu si Isa Almasihin, me' baranten bi dalil

panyap baran Almasihin. Ga'i tewwa' bang a'a kinimatan panyap baran Almasihin ne pa'ulid pī si dende dupang.¹⁶ Ga'i ke kata'uhanbi we' bang lellahin pa'ulid pī si dende dupang magdambuwa' baran ne siye? Tasulat hep dem kitab, pina'in, “Bang lellahin duk dendehein magulid, magdambuwa' baran ne siye.”¹⁷ Saguwa' bang patuhut kite pu si Isa Almasi, magdambuwa' ateyten duk ateynen.

¹⁸ Amey-amey pakalehun bi, da'a te'ed ka'am magjina pegge' la'atan te'ed duse iyan. Sinduwe dusehin ga'i du maka'ine baran a'ahin, saguwa' bang a'ahin magjina magduse iye si di barannen.¹⁹ We' ga'i ke kata'uhanbi we' baranbin dalil luma' patenna'an Niyawa Sutsihin, iye pinangurung Tuhan si ka'amin duk mapatenna' dem baranbin? Duma'in ka'am dapu' baranbin saguwa' Tuhanin.²⁰ Kuwe' binelli ka'am we' ne duk hunit pamayedannen supaya kapuwasan dusebin. Hangkan subey gunabi baranbin pamahadjebi Tuhanin.

7

Sabab magella duk maganda

¹ Na, pasal bakas tinilewbi si aku dem sulatbin, iye inin sambungku si ka'amin. Hāp isab bang lellahin ga'i maganda.² Saguwa' pegge' iyu' kuwe'itu ekka lella duk dende magkahinangan la'at, gam pe ka'am dangan-dangan magella atawa maganda.³ Duk me' maglewlekebinihin subey tuhutde kinabaya'an elladen atawa andaden. Ga'i hāp bang lellahin ga'i pa'ulid si andanen atawa bang andahin ga'i baya' bang ulidan ellanen.⁴ Pegge' dendehein duma'in iye magbaya' si di barannen saguwa' ellanen. Damikkiyan isab lellahin duma'in iye magbaya' si di barannen saguwa' andanen.⁵ Da'a taggahanun bi kinabaya'an ellabin atawa andabin. Luwal bang asal pagisunanbi we' ga'i dahu' ka'am magulid supaya ka'am kapangampun-ngampun te'ed. Saguwa' me' piyem bahangi hadja. Ubus magulid ne ka'am balik duk ka'am ga'i sassat seyitanin pegge' kaw ga'i tasandalbi baya'bin.

⁶ Manjari, pa'inku we' makajari ka'am maganda atawa magella, saguwa' duma'in we' da'akte ka'am.⁷ Bang si' makajari, kabaya'ankun hep we' ka'am kuwe' akuhin ga'i maganda. Saguwa' magseddili paggara' Tuhan si dangan-danganin; ga'i magsali' pinasuku' Tuhan si me' a'ahin.

⁸ Na, ka'am me' subulin duk me' budjangan duk me' baluhin, iye inin pa'inku si ka'am. Hāp bang ka'am kuwe' akuhin ga'i maganda atawa magella.⁹ Saguwa' bang ga'i tasandalbi baya'bin, maganda ka'am atawa magella ka'am. Hāp pe ka'am maganda amban magtiksa' ka'am lu'u nandalan baya'bin.

¹⁰ Si me' maglewlekebinihin isab niya' da'akku si ka'am. Duk duma'in hadja amban aku panganda'akan inin saguwa' amban Panuhutanten bi Isa Almasi. Pa'inne hep we' dendehin subey ga'i ambananne ellanen. ¹¹ Saguwa' bang niya' dende bakas ngambanan ellane, subey iye ga'i magella si seddili atawa subey iye balik si ellanen duk maghāp duk iye. Lellahin isab subey ga'i timananne andanen.

¹² Na, si ka'am me' sinduwehin, niya' isab bissāku si ka'am duk bissā inin amban aku hadja, duma'in amban Isa Almasi. Bang upama niya' lu'u maglewlekebini, lellahin sandel ne pu si Isa Almasi bu andanen ga'i, bang mabaya' du andanen padambuwa' pe si iye, na, da'a timananne andanen. ¹³ Bang upama dendehin isab masandel pu si Isa Almasihin bu ellanen ga'i, bang mabaya' du ellanen padambuwa' pe si iye, na, da'a iye makatiman si ellanen. ¹⁴ Pegge' ka'am masandel pu si Isa Almasihin, bisan ellabin atawa andabin ga'i sandel pu si Isa Almasi, kuwe' du siye suku' si Tuhanin pegge' magdambuwa' du ka'am. Duk me' anakbin kuwe' du isab suku' si Tuhanin. Pegge' bang ga'i inin to'o, na, me' anakbin kuwe' anak me' a'a mangga'i manuhut Tuhanin. ¹⁵ Saguwa' bang upama asal ga'i ne mabaya' padambuwa' si ka'am ellabi atawa andabi mangga'i masandel pu si Isahin, ga' niya' naggahan ka'am. Ga'i ka'am kapagduse bang magtiman ka'am, pegge' duma'in amban baya'bi saguwa' amban baya'de du. Kabaya'an Tuhanin we' sanyang hadja ka'am duk ga'i magsasew. ¹⁶ Duk ga'i du kabugtu'anbi we' tabo'o pe sandel pu si Isa Almasi ellanen we' andane masandelin atawa andanen we' ellane masandelin duk iye timbul.

Da'a pindahanun bi paga'abin

¹⁷ Inin pami'atku si kēmon pagtipunan me' masandel pu si Isa Almasihin. Ine-ine pinasuku' we' Tuhan si ka'amin duk bang sa'ingge paga'abin tagna' panuhutbi Isa Almasihin, da'a ne pindahanun bi. ¹⁸ Bang upama a'ahin andang ne ta'islam ga' pe iye sandel pu si Isa Almasi, na, ga'i subey āanne tanda' magislamin. Duk bang a'ahin ga' pe ta'islam bu sandel ne iye pu Isa Almasi, na, ga'i iye subey magislam. ¹⁹ Pegge' bisan kite magislam atawa ga'i, ga'i inin mahalga'. Saguwa' iye mamahalga'in bang hinangte me' panganda'akan Tuhanin. ²⁰ Duma'in iye subey inapasten bi we' pinda paga'aten bi amban paga'ate bi tagna' panuhutte bi Isa Almasihin. ²¹ Bang banyaga' kew bu sandel ne kew pu si Isa Almasi, ambat ne bisan kew banyaga'. Saguwa' bang makajari ne kew pinaluwas, hāp isab. Subey ne kew paluwas. ²² Bang niya' banyaga' nuhut Isa Almasi, bisan iye banyaga', iye mato'ohin a'a luhaya iye si pagmatahan Almasi. Damikkiyan bisan bang a'ahin duma'in banyaga' tagna' panuhutne Almasihin, kimmatan Almasi iye banyaga'ne. ²³ Ilekkat ka'am we' Tuhanin amban amubi dusehin duk langkew

pangalekkatne ka'amin. Hangkan da'a ka'am pabanyaga' si a'a saguwa' pabanyaga' ka'am si Tuhan. ²⁴ Hangkan hep me' kapungtina'ihanku, sa'ingge-sa'ingge paga'abin tagna' panuhutbi Isa Almasihin, da'a ne pindahanun bi duk pateteg ka'am si Tuhan.

Sabab me' budjangin duk me' subulin duk me' baluhin

²⁵ Na, bang pasal me' budjangin atawa me' subulin ga' niya' pami'atku amban Isa Almasi. Saguwa' akahante ka'am bang ine tapikilkun sabab ininen. Aku inin bakas ka'ase'an we' Tuhanin hangkan kapangandelan me' bissākun. ²⁶ Bang si pikilanku, hāp pe bang a'ahin ga'i magella atawa maganda. Pegge' kuwe'itu inin ekka ne me' kasusehante bi. ²⁷ Bang niya' ne andabi, da'a timananun bi andabin. Bang ga' niya' andabi, na, da'a ne ka'am batang maganda. ²⁸ Saguwa' bang ka'am maganda, ga'i du ka'am kapagduse. Duk me' budjangin isab bang magella ga'i du siye kapagduse. Hangkan pa'inku we' pasōng hāp bang ga'i ka'am maganda atawa magella pegge' kabaya'ankun ga'i ne talabeybi me' kasusehan me' a'a taga anda atawa taga ellahin.

²⁹ Me' kapungtina'ihanku, iye hāti pina'inku miya'an, we' ga'i du kite bi tiggel tu'u si dunya. Hangkan tinagna'an ma'in, me' taga andahin, iye subey dehellu pinikilden hinangde para si Panuhutanten bi Isa Almasi. Me' hinanganne para pu Almasihin subey kuwe' hinangan a'a bang ga' niya' andane. ³⁰ Damikkiyan isab me' magdukkahin, subey ga'i luwal tapikilde pagdukkaden. Me' magkēgin, subey ga'i luwal tapikilde pagkēgden. Me' magbelli-bellihin isab, subey ga'i kimmatande we' di si siye me' bakas tabellide miya'an. ³¹ Duk bisan ine-ine hinangte tu'u si dunya, subey kimmatante we' ga'i du tantu mahalga' si kite pegge' kēmon si dunya inin palabey du hadja.

³² Kabaya'ankun we' ga' niya' maka'alal ka'am maghinang si Tuhan. Lellahin bang ga' niya' andane, iye tapikilnen hinangne si Panuhutanin Isa Almasi, bang sa'ingge ne duk Almasi kasulutan si hinangnen. ³³ Saguwa' bang niya' andane, iye tapikilnen ka'elluman anak-andanen pegge' kabaya'annen we' andanen kasulutan si iye. ³⁴ Hangkan duwe pinikilnen, bang sa'ingge panulutne Tuhanin duk bang sa'ingge panulutne andanen. Damikkiyan isab dende mangga' niya' ellanen, iye hadja tapikilnen maghinang si Tuhan duk bang sa'ingge ne duk Tuhanin kasulutan si iye. Pangurungne dinen dambūs-būs si Tuhan. Saguwa' dende taga ellahin, iye tapikilnen me' hinangan si anak-ellanen pegge' kabaya'annen we' kasulutan ellanen si iye.

³⁵ Pa'inku inin pegge' baya' ka'am tabanganku, duma'in we' baya' ka'am pahunitanku. Kabaya'ankun we' hinangbi sasuku mapatutin duk maghinang ka'am dambūs-būs si Tuhan hadja.

³⁶ Na, inin pasal budjang sōng la'unan. Bang matetto'anen pa'inne we' ga'i patut bang

ga'i iye pina'ellahan bu budjangin mabaya' du isab taga ella, na, subey ne iye pina'ellahan. Ga' du niya' duse matetto'anen. ³⁷ Saguwa' bang a'ahin kabugtu'anne dem ateyne we' subey ga'i magella anakne budjangin bu ga' du niya' nganggagahan iye ga'i dina'ak pina'ellahan anaknen saguwa' amban baya'ne hadja ga'i magella anaknen, na, hāp isab hinanganne miya'an. ³⁸ Hap bang pa'ellahanne anaknen saguwa' mas pasōng hāp bang ga'i pa'ellahanne.

³⁹ Dendehin ga'i makajari magella si lella seddili samanta'an ellum ellanen. Saguwa' bang matey ne ellanen makajari iye magella balik si lella kinabaya'annen. Saguwa' subey lella miya'an sandel isab pu si Isa Almasi kuwe' iyehin. ⁴⁰ Saguwa' bang si pikilanku, hāp pe iye ga'i magella balik duk kahagadku we' pikilanku inin amban Niyawa Tuhanin.

8

Sabab kinakan sinōngan si me' tuhan-tuhanin

¹ Na, pasal mangan sinumbali' bakas sinōngan we' me' a'a si me' tuhan-tuhan sinumbaden. To'o bakas pina'inbin we' kata'uhante bi du, we' me' tuhan-tuhande inin ga' niya' balakatde. Saguwa' bayu'an kinata'uhanbi iyan malangkew ateybi pegge' me' sawe' bi sinduwehin ga'i kata'uhande inin. Ga'i makatabang sawe'ten bang langkew ateyten saguwa' luwal bang malasa kite si sawe'ten, iye iyan makabasag sandelde si Tuhanin.

² Bang pikil a'ahin ekka ne kata'uhanne, hātingen ga'i pe kata'uhanne te'ed. ³ Saguwa' bang a'ahin asal kalasahanne te'ed Tuhanin, kimmatan Tuhanin a'a miya'an we' suku' si iye.

⁴ Manjari pasal pamangan sinumbali' bakas sinōngan si me' tuhan-tuhanin, sa bakas pina'inku si ka'am dehelluhin, kata'uhante bi du we' me' tuhan-tuhande iyan duma'in du Tuhan to'o duk kata'uhante bi we' dambuwa'-buwa' du hadja Tuhan mabennalin. ⁵ Bisan pa'in a'ahin we' niya' tuhan-tuhande diyata' langit duk tu'u si dunya duk bisan ekka pagtuhanande sa iyan, ⁶ saguwa' bang si kite bi, dambuwa'-buwa' du hadja Tuhanin, iye Samaten bi duk iye magpapanjari kēmon-kēmonin. Iye mangurungan kite umulin supaya tapahadjete iye tiggelante ma'ellumin. Duk dambuwa' du hadja Panuhutanten bi, si Isa Almasi. Kēmon-kēmonin pinapanjari we' Almasi sabab kapatutne amban Tuhanin duk Almasi sababnen hangkan kite bi ka'urungan umul.

⁷ Saguwa' niya' me' pagkasite bi masandel pu si Isa Almasihin, ga' pe kata'uhande we' ga' niya' balakat me' tuhan-tuhanin. Pegge' tagam siye matu'uhin si me' tuhan-tuhan miya'an, hangkan bang siye kuwe'itu mangan kinakan bakas sinōngan si me' tuhan-

tuhan, kannalde asal sumakup pe siye numba si tuhan-tuhan miya'an. Manjari sasew dem pikilanden; kannalde kapagduse ne siye bang siye maka'akan kinakan bakas sinōngan si me' tuhan-tuhan. ⁸ Saguwa' duma'in hep kinakanten makabo'o kite si Tuhanin. Ga' niya' kinakan bang ga'i kakante makakulang kahāpante si pagmatahan Tuhanin, atawa bang kakante makapasōng kahāpante si pagmatahan Tuhanin.

⁹ Saguwa' bisan ne ka'am makajari mangan kinakan ine-ine, pahatul-hatul hadja ka'am kaw sabab pamanganbin niya' me' pagkasibi ga'i pe basag sandelde si Tuhanin kapagduse sababbi. ¹⁰ Bang upama niya' dangan sawe'bi ngite ka'am mangan dem luma' panumbahan me' tuhan-tuhanin. Kata'uhanbi we' ga'i du to'o me' tuhan-tuhan miya'an duk ga'i du ka'am numba siye, saguwa' awam sawe'bi miya'an sabab inin. Manjari hatu batukanne ka'am duk pī isab iye mangan bisan du pa'inne we' magduse iye bang hinangne miya'an. ¹¹ Matey Isa Almasi para si kahāpan pungtina'ibi malamma sandelne miya'an. Saguwa' pegge' pa'inbi we' makajari ka'am mangan kinakan miya'an, tabo'o si kala'atan a'a miya'an sababbi pegge' pa'inbi we' ga'i maka'ine bang ka'am mangan kinakan miya'an. ¹² Sabab hininangbi miya'an kapagduse ka'am te'ed pu Isa Almasi, pegge' kapagduse ka'am si pungtina'ibi malamma sandelne miya'an. Sasew ne iye dem pikilanne pegge' tapikilne we' bakas magduse iye. ¹³ Hangkan hep, bang aku jānnen hangkan kapagduse pagkasiku masandel pu si Isahin pegge' mangan ku sinumbali', na, ga'i ne ku te'ed mangan sinumbali' tiggelanku ma'ellumin, basta ga'i hadja kapagduse pagkasikun.

9

Me' patut hininang a'a kawakilanin

¹ Aku inin, samunsaya'ku maghinang ine-ine kabaya'anku. Bakas ku kawakilan we' Isa Almasi dina'ak magmahalayak lapalnen. Asal bakas paguwa' iye si aku duk takiteku iye duk matakun inin. Duk sandelbi miya'an ka'ujudan paghinangku para pu Isa Almasihin.

² Bisn pa'in me' sinduwehin we' ga' ku kawakilan we' Isa Almasi, saguwa' bang ka'am malu'u si Korintohin, kata'uhanbi we' asal kawakilan ku. Ka'am ne te'ed purebakun we' a'a kawakilan ku pegge' nuhut ne ka'am pu si Isa Almasi sababku.

³ Bang ku bistiga me' a'a sabab me' hinangkun, iye inin sambungku si siyehin: ⁴ We' ga' ke niya' kapatutku makipakan duk makipa'inum si me' a'a inusihatankun? ⁵ Ga' ke niya' kapatutku maganda si dende sandel pu si Isa duk mo'one si me' palengnganankun kuwe' hininang sinduwe me' kawakilanin? Kuwe' iyan du hep isab hininang me' pungtina'i si Isa lellahin duk hininang si Petrosin. ⁶ Na, pikilun bi isab inin. Kami ke hadja duk

Barnabas subey maghinangin duk niya' ka'elluman kami? Bu sinduwehin tinangdanan we' bi? ⁷Upama, niya' ke sundalu si armi ga'i inurungan paggastune? Niya' ke a'a magtinanemin ga' niya' kapatutne mangan buwa' me' tinanemnen? Duk a'a magipat hayepin, ga' ke niya' kapatutne ngeddo' bahagi'nen?

⁸Duma'in hadja amban addatte bi manusiya'in hangkan kata'uhante bang ine mapatut si me' a'a maghinangin, saguwa' bisan kitabin, sali' du isab pina'in dem kitabin sabab inin. ⁹Tasulat hep dem sara' pinangurung Tuhan pu si Musahin, pina'in, "Da'a pugungun bi behe sapi' magdi'ik paleybin." Kannalbi sapi'in ke hadja kagagalan Tuhanin pamissāne inin? ¹⁰Atawa hatu pina'inne miya'an sabab kite bi. Bugtu' sabab kite bi me' sinulat miya'an. A'a magbadja'in duk a'a magpaganihin maghinang siye pegge' ngase-ngase siye we' niya' bahagi' si siye. ¹¹Kami inin bakas magusihat si ka'am lapal Tuhanin. Ibatan a'a magtanem miya'an, kuwe' kami bakas magtanem lapal Tuhanin dem pikilanbi. Hangkan patut kami gastuhanbi. ¹²Bang sinduwe me' magtolo' si ka'amin patut gastuhanbi, pasōng ne kami asal patut gastuhanbi.

Saguwa' ga' kami māku amban ka'am bisan kami taga kapatut māku. Magsandal hadja kami kasigpitan supaya ga' niya' makabembel aka-aka mahāp sabab Isa Almasihin.

¹³Bugtu' kata'uhanbi we' me' a'a maghinang dem langgal mahadje la'i si Awrusalamin, kēmon gastude para si kinakanden pangurung amban langgal miya'an. Duk me' imam manōngan hayep pagkuluban si Tuhanin, binahagi'an du siye isi hayep pagkulubanin.

¹⁴Damikkiyan isab me' a'a magmahalayak aka-aka mahāpin, iye panganda'akan Isa Almasihin we' subey siye ginastuhan we' me' makahagad si aka-aka mahāp minahalayakden.

¹⁵Saguwa' aku inin, bisan ku patut te'ed māku amban me' a'a inusihatankun, ga' ku bakas māku suweldo si hinangku. Duk duma'in hangkan inin sulatku si ka'am we' supaya ku urunganbi. Hāp pe ku matey, da'a bang māku si ka'am, pegge' bang ku makasangka suweldo amban ka'am, na, ga'i ne ku kapagabbu we' maghinang ku si ka'am bisan ku ga'i sinuweldohan. ¹⁶Ga'i ku makajari magabbu sabab pagmahalayakku aka-aka mahāpin pegge' hinang inin asal panganda'akan Isa Almasi aku, duk ga'i makajari bang ga'i hinangku. Asal la'at te'ed matekka si akuhin bang ga'i mahalayakku aka-aka mahāpin. ¹⁷Bang aku si' mamene' hinangku inin, na, patut ku sinuweldohan. Saguwa' hangkan inin hinangku, duma'in amban baya'ku saguwa' pegge' pinasuku' hinang inin si aku we' Tuhanin duk pinangandel inin we' ne si aku. ¹⁸Na, ine pamayed akuhin? Pamayed akuhin inin, makajari ku magmahalayak aka-aka mahāpin ga'i binayedan bisan ne ku taga kapatut māku gastu.

¹⁹Aku inin kapagbaya'ku si diku, duma'in du ku banyaga' sine-sine. Saguwa' bisan ne

kuwe' miya'an, kimmatanku dikun banyaga' me' a'ahin kēmon supaya ekka a'a tabo'oku nuhut Isa Almasi. ²⁰ Hangkan hep bang ku magtuhut duk me' Yahudihin, tuhutku me' addat Yahudihin supaya siye kahumatanku sandel pu si Isa Almasi. Duk bisan ga'i subey tuhutku sara' si Musahin, iye tinuhut me' bangsa Yahudihin, tuhutku hadja supaya niya' siye me' manuhut sara' si Musahin kahumatanku sandel pu si Isa Almasi. ²¹ Bang ku isab magtuhut duk me' a'a duma'in Yahudihin, na, ga'i ne tuhutku addat me' Yahudihin. Iye tinuhutkun addat me' a'a duma'in Yahudihin supaya siye kahumatanku sandel pu si Isa Almasi. Bisn ku ga'i nuhut sara' āgama me' Yahudihin, masi du ku nuhut sara' Tuhanin pegge' tinuhut we' ku panganda'akan Isa Almasihin. ²² Bang ku magtuhut duk me' mangga'i mabasag sandelde pu si Isa Almasihin, pasali'ku dikun si siye, supaya siye tabo'oku duk ngabasag sandelden. Kēmon bayu'-bayu'an a'a inusihatankun, pasali'ku dikun si siye supaya niya' du pa'in siye kahumatanku sandel pu si Isa Almasi duk siye timbul.

²³ Hangkan inin hinangku supaya palatag te'ed aka-aka mahāp sabab Isa Almasihin, duk supaya ku kabahagi'an kahāpan pananggup dem aka-aka mahāpin. ²⁴ Bugtu' kata 'uhanbi du we' bang maglakkesan magubas ekka mamagubasin; saguwa' dendangan du hadja manganda'agin duk iye maka'eddo' kahāpanin. Na, ka'am isab me' masandel pu si Isa Almasihin, kuwe' me' a'a maglakkesan magubas miya'an magge'es supaya nganda 'ag, subey ka'am magge'es nuhut Tuhanin supaya ka'am makasangka kahāpan amban Tuhan si pasōngan. ²⁵ Me' a'a mabaya' mamatuk magubasin, magmahil dahu' siye duk ga' i ne ūtande kabaya'anden. Hinangde inin supaya siye nganda'ag duk pinahadje. Pamahadje siyehin inurungan siye likung hininang duk dawen kayu duk ga'i layun. Saguwa' kite bi me' masandel pu si Isa Almasihin, pinahadje du kite bi, duk kahāpan pangurung si kitehin bi layun salama-lama. Hangkan ga'i ūtante bi kabaya'anten bi. ²⁶ Hangkan aku, kuwe' ku a'a mamagubasin. Pabentel ku tudju pī pegge' niya' apasku. Duk bang ku magusihat si me' a'a, kuwe' ku isab a'a mapandey magsuntukin, kahaba' iye nuntut tewwa'. Duk aku kahaba' ku missā luwal tewwa' binissākun. ²⁷ Kuwe' a'a magsuntukin tiksa'ku barankun duk ga'i te'ed ūtanku napsu baranku inin, kaw aku mamagusihat si me' a'ahin, aku pe mangga'i tinayima' Tuhanin.

10

Sessa' sabab me' tuhan-tuhan

¹ Me' kapungtina'ihanku, pa'essebante ka'am bang ine talabey me' kapapu'anten bi me' Yahudihin masa paglengngande manuhut si Musa awwalley. Kalandungan siye kēmon

we' inalak, tanda' we' nuhut Tuhanin si siye. Palipag siye isab kēmon magbettis si tengnga' tahik ēnande Tahik Peyatin duk ga' du niya' umantag si siye. ² Dalilnen kuwe' bakas siye kēmon tapandi dem inalak duk dem tahik duk iye miya'an tanda'in we' siye me' tindeg si Musa. ³ Kēmon siye mangan kinakan pinangurung we' Tuhanin. ⁴ Duk ininum isab we' de bohe' pinangurungne si siyehin, pegge' kēmon siye kapanginum bohe' mapaguwa' amban dem batuhin. Duk hāti batu miya'an, Almasihin, pegge' la'i Almasi nuhut-nuhutan siye. ⁵ Saguwa' bisan kuwe' miya'an panabang Tuhan si siyehin, ka'ekkahanden ga' kasulutan Tuhanin si me' hinanganden; hangkan hep ekka siye matey la'i dem lahat makagindew-gindew miya'an.

⁶ Na, me' ma'umantag si siye miya'an subey pamintangante bi supaya kite bi ga'i napsuhan maghinang la'at kuwe' siye miya'an. ⁷ Da'a kite bi numba limbagan tuhan-tuhan kuwe' hinangande sinduwehin masaley. Tasulat hep dem kitab sabab hinangande miya'an, pina'in, “Me' a'ahin ningkolo' mangan duk nginum pamahadjede tuhan-tuhanden. Ubus miya'an kuwat siye mansak duk maghinang la'at.” ⁸ Da'a kite bi magjina kuwe' hinangande sinduwehin masaley. Sabab pagjinaden niya' siye duwempū' duk tellu ngibu mamateyin dem da ellew hadja. ⁹ Da'a kite bi magduse pinagtu'uran, panuleyante Tuhanin bang bennal ke kite leggane. Hininang inin we' me' kapapu'ante bi sinduwehin masaley duk ekka siye matey tigtuk sawe. ¹⁰ Da'a isab kite bi muhun sabab ine-ine gara' Tuhan si kitehin bi, kuwe' hinangande sinduwehin masaley. Hangkan hep pinapatey siye we' mala'ikat mamalo kamateyin.

¹¹ Hangkan kēmon miya'an umantag si siye supaya mintang me' a'ahin. Duk tasulat isab inin dem kitab supaya kite bi ga'i maghinangan kuwe' siye miya'an pegge' sōng kiyamat ne dunyahin.

¹² Hangkan bang niya' lu'u a'a pa'inne we' basag du sandelne si Tuhanin, subey iye pahatul-hatul kaw iye bessuwang tabo'o we' sassat bu kapagduse ne iye. ¹³ Kēmon bayu'an sassat matekka si ka'amin, iye du isab me' sassat matekka si kēmon manusiya'in. Saguwa' kapangandelan te'ed Tuhanin, hangkan ga'i ka'am pasagadanne sinassat bang ga'i tasandalbi pegge' bang tekka sassatin tabangan Tuhanin du ka'am duk tasandalbi sassat miya'an duk supaya ka'am lumuwas amban miya'an.

¹⁴ Hangkan hep, me' bagayku kinalasahankun, halli'anun bi te'ed numba me' tuhan-tuhan. ¹⁵ Ka'am iyan me' a'a ta'u mikil. Hangkan pikil-pikilun bi te'ed pina'inku si ka'am inin bang tumu'un ke atawa ga'i. ¹⁶ Bang kite bi magtipun-tipun pangessebante bi kamatey Isa Almasihin, ininumte bi dem sawanin iye bakas kite magpasalamat si Tuhanin, tanda' miya'an we' magdambuwa' ne kite duk Almasi sabab laha'ne mabu'usin. Damikkiyan pan kinepak-kepakin. Kakante pan miya'an, tanda' we' suku' pu si Almasi

ne kite. ¹⁷ Pegge' dambuwa' du hadja panin bisan kite bi ekka, kuwe' dambuwa' du hadja kite bi pegge' pagtupedante bi pan dambuwa' miya'an.

¹⁸ Payamanun bi addat bangsa Isra'ilin. Me' mamangan kinakan sinōngan si Tuhanin patuhut isab ngisbat Tuhanin. Bang sa ī', hātinen we' me' a'a mamangan me' sinōngan si me' tuhan-tuhanin patuhut isab numba tuhan-tuhan miya'an. ¹⁹ Ine hāti pina'inku inin? Hātinen ke we' to'o ellum me' tuhan-tuhanden duk kinakan sinōngan si siyehin niya' gunane? ²⁰ Duma'in! Saguwa' iye hāti pina'inkun, we' me' sinōngan si me' tuhan-tuhanin, sōngande si seyitan duma'in si Tuhan. Duk ga'i ku mabaya' we' magtuhut ka'am duk me' seyitanin. ²¹ Bang ka'am magtipun mangan duk ngingum pangessebanbi kamatey Isa Almasihin, ga'i ka'am makajari patuhut isab mangan duk ngingum me' bakas sinōngan me' a'a si me' tuhan-tuhanden. Pegge' bang ka'am mangan miya'an, kuwe' du ka'am magtuhut ne duk me' seyitanin. ²² Batang sunggud-sunggudte ke Tuhanin? We' basag kite amban iye?

²³ Niya' me' a'a magpa'in, "Makajari hinang kami ine-ine kabaya'an kamihiin." To'o iyan, saguwa' ga'i du kēmon hāp, duk ga'i du kēmon makabasag sandel a'ahin si Tuhan.

²⁴ Da'a pikilte kahāpanten saguwa' subey pikilte kahāpan sawe'ten.

²⁵ Makajari ka'am mangan sinumbali' ine-ine pinabellihan si tiyanggi. Saguwa' da'a ka'am magtilew bang bakas sinōngan ke miya'an si me' tuhan-tuhan duk samunsaya'bi mangan, ²⁶ pegge' tasulat hep dem kitab, pina'in, "Dunyahin duk kēmon bayu'-bayu'an dem dunyahin, Tuhanin dapu'nen."

²⁷ Bang upama niya' a'a ga'i sandel pu si Isa Almasi matik ka'am mangan duk mabaya' ka'am pī, makajari kakanbi ine-ine bettadanne ka'am. Saguwa' da'a ka'am magtilew-tilew bang bakas sinōngan ke miya'an si me' tuhan-tuhan duk samunsaya'bi mangan. ²⁸⁻

²⁹ Saguwa' bang upama niya' magpa'in we' la'uk miya'an bakas sinōngan si tuhan-tuhan, na, da'a kakanun bi sabab a'a mangakahan ka'amin. Bang upama kitene ka'am manganne, ngasasew dem pikilannen, pa'inne makapagduse ka'am. Kaw niya' ka'am magpa'in, "We'ey ku subey ga'i mangan bang sabab a'a mamura masasew dem pikilannen hadja. ³⁰ Bang pagsalamatanku du si Tuhan kinakankun, we'ey ku subey sabit a'a bu bakas du miya'an pagsalamatanku."

³¹ Na, inin sambungkun si bakas pina'inbi miya'an. Ine-ine hinangbi, mangan ke ka'am atawa ngingum, subey hinangbi hadja supaya tapudji Tuhanin. ³² Da'a hinangun bi ine-ine bang salla' si me' Yahudihin atawa si me' a'a bangsa seddilihin atawa si me' pagkasibi masandel si Tuhanin. ³³ Batukanun bi ku. Ine-ine hinangku, pagge'esanku nulut siye kēmon, pegge' duma'in pinikilkun kahāpankun saguwa' kahāpan me' a'ahin kēmon, supaya siye timbul amban hukuman duseden.

11

¹ Hangkan hep me' kapungtina'ihanku, batukanun bi ku kuwe' akuhin batukanku isab Isa Almasi.

Sabab magturing bang nambahayang

² Asal sanglitante ka'am pegge' luwal ku ta'essebbi duk tinuhut du we' bi me' panolo 'ku si ka'am matu'uhin. ³ Saguwa' niya' pe kabaya'anku tahātibi. Pagkōkan me' lellahin kēmon Almasi. Me' lellahin pagkōkan andaden duk Tuhanin pagkōkan Almasihin.

⁴ Bang ka'am magtipun dem langgalbi bu niya' lella sōng ngampun atawa magpalata' bissā Tuhanin, bang iye magturing, hātinen ga'i pagaddatanne Almasi, iye pagkōkannen. ⁵ Saguwa' dendehein bang ngampun iye atawa magpalata' bissā Tuhanin dem langgal bu ga'i iye magturing, hātinen ga'i pagaddatanne ellanen, iye pagkōkannen. Dende iyan ga'i du magbidda' duk dende bakas magurut. ⁶ Bang dendehein ga'i baya' magturing dem langgal, na, gam pe kultihanne kōknen. Saguwa' pegge' asal maka'iya'-iya' bang dendehein magurut atawa magkulti kōk, na, subey iye magturing. ⁷ Saguwa' lellahin ga'i subey magturing pegge' pinapanjari lellahin neppu Tuhanin duk takite si iye kapatut Tuhanin, saguwa' si dendehein takite kapatut lellahin. ⁸ Pegge' tagna' pamapanjari Tuhan manusiya'in, duma'in lellahin pinapanjari amban baran dendehein, saguwa' dendehein pinapanjari amban baran lellahin. ⁹ Duk duma'in hangkan pinapanjari lellahin sabab dendehein, saguwa' pinapanjari dendehein supaya sawe'anne lellahin.

¹⁰ Hangkan dendehein subey magturing supaya kata'uhan me' mala'ikatin we' magbaya' si iye ellanen. ¹¹ Saguwa' bisan ne kuwe' miya'an, bang kite bi me' masandel pu si Isa Almasihin, ga'i makajari bang lellahin hadja atawa dendehein hadja, saguwa' subey ne pa'in lellahin duk dendehein magtabang-tinabang. ¹² Pegge' bisan ne tagna'ley dendehein pinapanjari amban baran lellahin, saguwa' kuwe'itu lellahin inanakan du we' dendehein. Duk kēmon-kēmonin amban Tuhanin du.

¹³ Na, pikilun bi si dibi bang patut ke bang dendehein ngampun si Tuhan dem pagtipunan bu ga'i iye magturing. ¹⁴ Kata'uhante bi we' kemuwe tagna' maka'iya'-iya' bang lellahin magtaha' kōk, ¹⁵ saguwa' bang dendehein, mannisan te'ed bang taha' kōknen. Inurungan iye kōk taha' pagturingne. ¹⁶ Bang niya' lu'u mabaya' nganjawab pasal ininen, iye inin pa'inku si iye: iye inin addat kamihin duk me' masandel si Tuhan sinduwehin bisan si lahat ingge-ingge bang kami nambahayang.

Mangan pangesseban kamatey Isa Almasihin

(Mateo 26.26-29; Markus 14.22-25; Lukas 22.14-20)

¹⁷ Niya' pe seddili panganda'akanku ka'am. Saguwa' ga'i ka'am patut sanglitanku sabab inin. Pegge' bang ka'am magtipun-tipun nambahayang, duma'in makahāp ka'am saguwa' makala'at ka'am. ¹⁸ Ka'issa'nen, bakas takaleku we' bang ka'am magtipun dem langgal, magpa'il ka'am. Hatu to'o inin, kuwe'-kuwe' kahagadku inin. ¹⁹ Hatu hāp isab bang ka'am magpa'il, pegge' bang upama ga'i ka'am magpa'il, ga'i isab kata'uhan bang sine-sine makasulut Tuhanin. ²⁰ Bang ka'am magtipun mangan pangessebanbi kamatey Isa Almasihin, kuwe' duma'in Almasi ta'essebbin. ²¹ Pegge' mangan ka'am padehellu kinakan bino'obin duk ga'i ne kalebbihan sawe'bin. Niya' ne ka'inusanan duk niya' ne isab kalango-langohan. ²² We'ey? Ga' ke niya' luma'bi pamangananbi? Pagtu'uranbi ga'i ngaddatan me' pagkasibi masandel si Tuhanin duk pa'iyabi pe me' sawe'bi mamiskinin. Ine inase-asebi pina'inku sabab inin? We' sanglitante pe ka'am? Asal ga'i du.

²³ Bakas panolo'ku ne si ka'am panolo' Isa Almasi si akuhin. Si Isa Almasi, sangem pamuddi si iyehin, ngeddo' iye pan sasangde mamanganin, ²⁴ duk pagubus iye magpasalamat si Tuhan, kinepak-kepak we' ne panin duk pa'inne si me' tindegnen, "Pan inin barankun paglilla'ku sabab ka'am. Hinangun bi inin supaya ku luwal ta'essebbi."

²⁵ Damikkiyan isab ubus siye mangan, ineddo' we' ne sawanin duk pa'inne, "Ininum inin tanda' janji' Tuhan si ka'am maba'ahuhin. Kabugtu'an janji' Tuhanin we' laha'ku mabu'usin. Kahaba' ka'am nginum kuwe' inin, inumun bi supaya ku ta'essebbi."

²⁶ Pegge' kahaba' ka'am mangan kuwe' inin pan duk nginum kuwe' inin amban dem sawan, magaka-aka du ka'am sabab kamatey Almasihin samanta'an ga' pe iye pitu balik.

²⁷ Hangkan hep sine-sine mangan pan duk nginum amban dem sawan pangessebande Isa Almasi bu ga'i patut hatulannen, na, a'a miya'an kapagduse ne pegge' ga' addatanne baran Almasihin duk laha'nen. ²⁸ Hangkan hep bang ka'am magtipun-tipun mangan duk nginum pangessebanbi si Isa Almasi, subey dahu' tapikilbi me' bakas hinanganbin dangan-dangan meke ne ka'am mangan duk nginum. ²⁹ Pegge' bang a'ahin mangan panin duk nginum ininum bu ga'i tapikilne baran Almasihin, bang ine hātinin, matekkahan dine hukuman sabab pamangannen duk panginumnen. ³⁰ Iye inin jānnen hangkan ekka ka'am lamma duk saki duk sinduwehin ubus ne matey. ³¹ Bang pikilte bi dahu' diten, duk dambūs-būs ne kite, ga'i kite bi labo'an Tuhanin hukuman. ³² Saguwa' hinukum kite duk legga Tuhanin kuwe'itu, supaya ga'i du kite hinukum pinadem narka' magsumbaya' duk me' mangga'i manuhut Tuhanin.

³³ Hangkan hep, me' kapungtina'ihanku, bang ka'am magtipun-tipun mangan pangessebanbi kamatey Isa Almasihin, agadun bi dahu' me' sawe'bin. ³⁴ Bang niya' ka'am inusan, subey ne iye mangan andang si luma'ne, manjari bang ka'am magtipun, ga'i du ka'am tewwa' hukuman Tuhanin. Niya' pe panolo'ku si ka'am saguwa' ngagad ku

dahu' sampay tapiyu ku si ka'am.

12

Me' kapandeyan pangurung Niyawa Tuhanin

¹ Na, me' kapungtina'ihanku, baya' ka'am pahātihanku sabab me' kapandeyan pangurung Niyawa Tuhan si ka'amin. ² Ta'essebbi du we' matu'uhin masa ga' pe ka'am sandel pu si Isa Almasi, bino'o-bo'o ka'am we' seyitanin ngisbat si me' tuhan-tuhan ga'i ellum. ³ Subey kata'uhanbi we' bang a'ahin asal bo'o-bo'o Niyawa Tuhanin, ga'i bissā-bissāhanne Isa Almasi. Duk bang duma'in we' Niyawa Tuhanin, ga'i isab iye kapagbennal we' Isa Almasi magbaya' si iyehin.

⁴ Na, ga'i magsali' me' kapandeyan amban Tuhanin. Saguwa' masi du Niyawa Tuhanin mangurungan kite me' kapandeyanten bi. ⁵ Ga'i magsali' me' hinangten bi panabangte bi pagkasite bi masandel pu si Isa Almasihin, saguwa' masi du dambuwa' hadja amu paghinanganten bi, si Isa Almasi. ⁶ Ga'i magsali' pangahinangte me' hinangte bi si Tuhanin, saguwa' masi du Tuhanin manabangan kitehin bi kēmon supaya tahinangte bi me' hinangte si iyehin. ⁷ Kite bi me' masandel pu si Isa Almasihin, dangan-dangan kite bi ka'urungan kapandeyan, hangkan kata'uhan we' mammo'o-mo'o kitehin bi Niyawa Tuhanin. Pangurung si kite kapandeyan miya'an, supaya tatabangante me' pagkasite bi masandel pu si Isa Almasihin. ⁸ Niya' me' a'a inurungan we' Niyawa Tuhanin kapandeyan magmahalayak aka-aka mahāp amban Tuhanin. Niya' isab ka'urungan kapandeyan magpahāti me' tolo' Tuhan malalemin. ⁹ Masi du Niyawa Tuhanin mangurungan siye me' kapandeyan inin. Niya' urungan Niyawa Tuhanin sandel basag manamal duk niya' isab urunganne kapandeyan magpakawuli' me' masakihin. ¹⁰ Niya' urunganne balakat maghinang me' hinangan balakatan. Sinduwehin isab urunganne kapandeyan magtolo' bissā Tuhanin; niya' pe isab sinduwe pinakata'u si siye bang kapandeyan a'ahin amban Niyawa Tuhanin ke atawa amban seddili. Duk niya' isab urungan Niyawa Tuhanin kapandeyan duk makabissā siye me' bissāhan mangga'i tasabut we' me' a'ahin. Niya' isab inurungan kapandeyan magpahāti bang ine bakas binissā miya'an. ¹¹ Saguwa' dambuwa' du hadja mangurung me' bayu'-bayu'an kapandeyanin duk iye inin Niyawa Tuhanin. Iye magbaya'in bang kapandeyan ine pangurungnen duk bang pu sine pangurungne.

Baran a'ahin hinang dalilan

¹² Bisan ne ga'i magsali' me' kapandeyanten bi, saguwa' dambuwa' du hadja kite bi. Kuwe' baranten bi. Baran a'ahin dambuwa' du hadja saguwa' ekka bayu'-bayu'an si

barannen kuwe' tangannen, bettisen, behenen duk me' sinduwehin pe. Bisan ekka bayu'-bayu'an inin saguwa' dambuwa' baran du hadja. Damikkiyan du isab kēmon me' masandel pu si Isa Almasihin dalil barannen siye duk dangan-dangan siye dalil me' bayu'-bayu'an si barannen. ¹³ Damikkiyan kēmon isab kite bi masandel pu si Isa Almasihin, Yahudi ke kite atawa duma'in Yahudi, banyaga' ke atawa duma'in, pinandi kite bi, hātinen sali'-sali' kite bi kēmon pinasakup we' Niyawa Tuhanin si baran inin. Hangkan kuwe' dambuwa' baran du hadja kite bi pegge' sali'-sali' kite bi pa'asekan we' Niyawa Tuhanin.

¹⁴ Dambuwa' hadja baran a'ahin saguwa' ekka bayu'-bayu'an si baran miya'an. ¹⁵ Bang upama, pa'in bettisin, “Duma'in ku suku' si baran inin pegge' duma'in ku tanganin,” bisan pe iye missā sa miya'an, masi du iye suku' si baran miya'an. ¹⁶ Duk bang upama pa'in tayingehin, “Duma'in ku suku' si baran inin pegge' duma'in ku matahin,” masi du iye suku' si baran miya'an. ¹⁷ Bang tibu'ukan baran a'ahin mata lunglun, inumey pakakalenen? Duk bang tayinge lunglun, inumey pangūknen? ¹⁸ Saguwa' pamapanjari Tuhan baran manusiya'in, ekka bayu'-bayu'an pinapī we' ne si baran miya'an sasuku kinabaya'annen. ¹⁹ Duma'in ne baran manusiya' bang mata lunglun atawa bang tayinge lunglun. ²⁰ Bu barante bi inin, ekka bayu'-bayu'anne, saguwa' dambuwa' baran du.

²¹ Hangkan ga'i makajari pa'in matahin si tanganin, “Ga' niya' kagunahanku si ka'u.” Damikkiyan ga'i makajari pa'in kōkin si bettisin, “Ga' niya' kagunahanku si ka'u.”

²² Saguwa' iye mato'ohin, me' tapikilte kuwe' mangga' niya' tantu kagunahannen, niya' isab kagunahanne, pegge' ga'i jukup baranin bang ga' siye la'i. ²³ Me' bayu'an si barante kinimmatante mangga' niya' tantu kagunahannen, miya'an hinatulte pinahāp-hāpin. Me' bayu'an mangga'i hāp takitehin, semmekante pahāp-hāp duk ga'i takite. ²⁴ Bu me' bayu'an mahāp pinayamanin ga'i du subey pinahāpan. Pangahinang Tuhan baranten, pagtu'uranne we' me' bayu'an mangga' tantu kagunahannen hinatul pahāp-hāp, ²⁵ supaya ga'i magsagga' me' bayu'-bayu'an si baranin, saguwa' kēmon magtabang-tinabang. ²⁶ Bang upama niya' da bayu' si barante peddi'an, ga'i hāp lessa tibu'ukan baranten. Damikkiyan bang upama niya' da bayu' sinanglitan, kēgan isab tibu'ukan baranin.

²⁷ Iye inin hāti me' bakas pina'inku miya'an: ka'am me' masandel pu si Isa Almasihin dalil baran Isa Almasihin, duk dangan-dangan ka'am me' bayu'an si barannen.

²⁸ Magseddili-seddili hinang pinangurung Tuhan si kite bi me' masakup si baran si Isa Almasihin. Ka'issa'nen, niya' kawakilan we' ne dina'ak magmahalayak aka-aka mahāp sabab Isa Almasihin. Kaduwenen, niya' inurungan we' ne kapandeyan magpalata' duk magpahāti bissā Tuhanin. Katellunen, pinasukuhan we' ne me' sinduwehin hinang, dina'ak magusihat. Me' sinduwehin isab, niya' inurungan we' ne kapandeyan maghinang me'

hinangan balakatan, niya' inurungan we' ne balakat magpakole' me' masakihin, duk niya' isab inurungan we' ne kapandeyan nabangan me' sawe'nen, niya' inurungan we' ne kapandeyan magbahi' si pagtipunan duk niya' pe isab inurungan we' ne kapandeyan missā si bissāhan mangga'i tasabut we' me' a'ahin. ²⁹ Duma'in kēmon tapene' dina'ak magmahalayak. Duma'in kēmon ta'u magpalata' duk magpahāti bissā Tuhanin. Duma'in kēmon ta'u magusihat. Duma'in kēmon ka'urungan balakat maghinang me' hinangan balakatan, ³⁰ atawa magpakole' me' masakihin atawa missā si bissāhan mangga'i tasabut we' me' a'ahin atawa magpahāti me' bakas binissā si bissāhan miya'an. ³¹ Amban me' kapandeyan pangurung Niyawa Tuhanin subey pāku-pākute si Tuhan we' urunganne kite kapandeyan makatabangan me' pagkasiten bi.

Saguwa' niya' pe te'ed palabi amban kēmon kapandeyanin, hātinen lasate si sawe'ten.

13

Lasahin tamanan mahāpin

¹ Bisan ku upama ka'urungan kapandeyan missā kēmon bissāhan tu'u si dunya, duk sampay bissāhan me' mala'ikatin tabissāku, saguwa' bang ga' du niya' lasaku, ga' niya' guna kapandeyankun. Me' bissākun kuwe' hadja hidjulan agung atawa mital tinitik ga' bidda'. ² Bisan ku upama ka'urungan kapandeyan magpalata' duk magpahāti bissā Tuhanin atawa kata'uhanku kēmon-kēmonin atawa tahātiku kēmon gara' Tuhan mangga' kinata'uhan manusiya'in, duk bisan pe upama basag manamal sandelkun hangkan tapaghinang ku hinangan maka'ulali' kuwe' upama tapalindaku punuhin, saguwa' bang ga' niya' lasaku si sawe'ku, ga' du niya' kagunahanku. ³ Bisan pe upama pangurungku kēmon alata'kun si me' mamiskinin duk bisan pe sampay barankun paglilla'ku ineggas pegge' sandel ku pu si Isa, bang ga' du niya' lasaku si sawe'ku, ga' du niya' pahala'ku.

⁴ Bang malasa kite si sawe'te, ga'i kite mura astel si siye duk ma'ase' kite si siye; ga'i kite ngimbū, ga'i langkew pagateyten, duk ga'i kite abbuhan. ⁵ Bang malasa kite si sawe'te, magaddat kite si siye, duma'in iye luwal tapikilten diten saguwa' sawe'ten, ga'i kite mura-mura ngamā, duk ga'i isab kite magenna' dem atey. ⁶ Bang kite malasa, ga'i kite kahāpan bang a'ahin maghinangan la'at saguwa' kahāpan kite bang siye maghinangan bentel. ⁷ Bang kite malasa ga'i kite mura jumu' si sawe'te. Ngandel kite si siye duk ngase-ngase kite we' ngahāp du siye. Bisan siye maghinang la'at si kite, sandalante hadja.

⁸ Lasahin ga'i magtamanan. Palabey du hadja kapandeyan magpalata' bissā Tuhanin duk kapandeyan magbissā me' bissāhan mangga'i tasabut we' me' a'ahin. Damikkiyan

isab bang inurungan kite kata'u malalemin, palabey du isab hadja. ⁹ Pegge' kinata'uhante kuwe'ituhin ga'i pe ganap duk me' bissā Tuhan pinalata'ten ga'i pe ganap isab. ¹⁰ Saguwa' bang tuman ne me' ganta' Tuhanin, palabey du me' kapandeyan mangga' maganap miya'an.

¹¹ Dalilnen, matu'uhin masa nakanak pe ku te'ed, pamikilkun duk pamissākun duk pagda'awakun kuwe' nakanak. Saguwa' kuwe'itu pegge' bahi' ne ku, ubus ne lebbahanku kēmon me' pikilanku duk hatulanku kamākanakkun. ¹² Samanta'an tu'u pe kite si dunya, ga'i pe ganap kinata'uhante sabab Tuhanin. Ga'i pe pasti' dem pikilante. Dalilnen kuwe' kite mayam dem sāmin maggabun hangkan ga'i pasti' takiteten. Saguwa' seddili ellew bang ne kite magharap duk Tuhanin, pasti' ne kēmon si kite. Kuwe'itu ga'i pe ganap kinata'uhanku sabab Tuhanin, saguwa' bang tekka ellew miya'an, ganap ne pangata'uku iyehin kuwe' pangata'u Tuhan akuhin.

¹³ Manjari, sandelte si Tuhanin, duk pangase-ngasete si Tuhanin, duk lasate si Tuhanin duk si sawe'ten, me' tellu inin teteg du ga' tamanan. Saguwa' si tellu inin iye tamanan mahāpin, lasahin.

14

Sabab me' kapandeyan pangurung Niyawa Tuhanin

¹ Iye subey inapasbi te'edin, malasa si pagkasibi. Duk subey isab ka'am ngapas me' kapandeyan amban Niyawa Tuhanin, lagi' ne kapandeyan magpalata' bissā Tuhanin.

² Bang niya' a'a missā si bissāhan mangga'i tasabut we' me' a'ahin, pamissāhannen Tuhanin duk duma'in me' sawe'nen pegge' ga'i tahātide binissānen. Pinabissā iye we' Niyawa Tuhanin saguwa' kuwe' tinapukan bissānen pegge' ga' niya' makahātine.

³ Saguwa' a'a magpalata' bissā Tuhanin missā iye si me' sawe'nen, hangkan makabasag sandelden duk maka'asig ateyden duk makapahemokan siye. ⁴ A'a mamissā si bissāhan mangga'i tasabut we' me' a'ahin, ateynen hadja inasignen, saguwa' a'a magpalata' bissā Tuhanin, asig we' ne atey kēmon me' pagkasine masandel pu si Isa Almasihin.

⁵ Kabaya'ankun we' kēmon ka'am kapamissā si bissāhan mangga'i tasabut we' me' a'ahin. Saguwa' pasōng hāp bang ka'am kēmon ka'urungan kapandeyan magpalata' bissā Tuhanin pegge' pasōng kagunahan a'a magpalata' bissā Tuhanin amban a'a mamissā si me' bissāhan seddilihin. Sali'-sali' kagunahanden basta niya' du la'i magpahāti me' binissānen supaya nga'asig atey kēmon me' masandel pu si Isa Almasihin. ⁶ Na, me' kapungtina'ihanku, bang upama piyu ku si ka'am bu missā ku si ka'am si bissāhan seddili ga'i tahātibi, ine kagunahannen? Ga' du niya'. Saguwa' bang ku missā si ka'am

sabab me' pinakata'u Tuhan si akuhin atawa sabab me' kinata'uhanku sabab Tuhanin atawa bang ku missā me' pinabissā si aku we' Tuhanin, atawa magusihat si ka'am, na, iyan niya' kagunahanne si ka'am.

⁷ Na, upama, bang niya' a'a magsuling atawa magkula'ing, ga'i tapagngale me' a'ahin bang lugu' ine miya'an bang ga'i pasti' hellingnen. ⁸ Bang upama isab a'ahin nitik agung makabalu' bu ga'i tewwa' panitikne agungin, na, ga'i tahāti me' a'a makakalehin bang ine hāti panitikne agung miya'an hangkan ga'i siye balu'. ⁹ Damikkiyan isab ka'am bang ka'am missā bu ga'i pasti', ga'i kata'uhan me' a'ahin bang ine pina'inbin. Kuwe' baliyu hadja si tayingede. ¹⁰ Ekka bayu'-bayu'an bissāhan si dunya duk kēmon taga hāti.

¹¹ Saguwa' bang niya' a'a missā si aku bu ga'i kata'uhanku bissānen, kuwe' du iye a'a paliyu-liyu si aku duk aku isab kuwe' a'a paliyu-liyu si iye, ga'i kami magsinabut. ¹² Na, pegge' mabaya' te'ed ka'am we' ka'urungan ka'am kapandeyan we' Niyawa Tuhanin, subey gunahun bi te'ed me' kapandeyan makabasag sandel me' masandel pu si Isa Almasihin.

¹³ Hangkan hep a'a makabissā si bissāhan ga'i tasabut we' me' a'ahin, subey isab iye māku-māku we' urungan Tuhanin du iye kapandeyan magpahāti me' bakas binissānen.

¹⁴ Pegge' bang ku ngampun si bissāhan ga'i tasabut we' me' a'ahin, to'o, ngampun ku amban dem ateyku saguwa' ga'i tabo'o pikilankun. ¹⁵ Na, ine subey hininangkun? Hinangku kaduwe bayu'. Ngampun ku si bissāhan ga'i tasabut we' me' a'ahin duk ngampun ku isab si bissāhan tahāti me' a'ahin. Damikkiyan isab nganta ku si bissāhan ga'i tasabut we' me' a'ahin duk nganta ku isab si bissāhan tahāti me' a'ahin. ¹⁶ Bang upama magpasalamat ka'am si Tuhan si bissāhan seddili hadja ga'i tasabut we' me' a'ahin, sinduwe malu'u si pagtipunanbin ga'i padūs si ka'am magpasalamat si Tuhan pegge' ga'i tahātide pina'inbin. ¹⁷ Bisan pe sa'ingge kahāp pagsalamatbin, ga'i du makabasag sandel me' a'ahin pegge' ga'i tasabutde.

¹⁸ Magsukul ku si Tuhan we' inurungan ku kapandeyan missā si bissāhan mangga'i tasabut we' me' a'ahin, pasōng pe amban ka'am kēmon. ¹⁹ Saguwa' bang dem pagtipunan me' masandel pu si Isa Almasihin, pene'ku pe missā lime tegtang hadja basta tasabut me' a'ahin supaya siye ta'usihatanku, amban missā ku ibuhan tegtang si bissāhan mangga'i tasabut we' me' a'ahin.

²⁰ Me' kapungtina'ihanku, da'a ka'am magpikil kuwe' pamikil nakanak diki'in. Bang pasal mala'atin, subey ka'am kuwe' nakanak ba'ahu inanakanin pegge' ga'i siye magpikil me' mala'atin. Saguwa' bang pasal me' bakas pina'inku si ka'am sabab me' kapandeyan amban Tuhanin, subey pamikilbin pamikil a'a bahi'. ²¹ Tasulat hep dem kitab pina'in Tuhanin, pa'inne,

“Mapiyu ku si ka'am me' a'a bissāhanden seddili pegge' me' a'a paliyu-liyu siye.

Pabissāku siye si ka'am. Saguwa' masi ku ga'i kahagadbi.”

²² Manjari, kapandeyan magbissā si bissāhan seddilihini tanda' pamakite balakat Tuhanin si me' mangga'i makahagad pu si Isa Almasihin, duma'in tanda' si me' makahagadin ne. Saguwa' kapandeyan magpalata' bissā Tuhanin, tanda' pamakite balakat Tuhanin si me' makahagadin, duma'in tanda' si me' mangga'i makahagadin.

²³ Hangkan hep bang upama magtipun ka'am kēmon me' masandel pu si Isa Almasihin bu kēmon ka'am missā si bissāhan ga'i tasabut we' me' a'ahin, bang niya' piyu si pagtipunanbi me' a'a seddili atawa me' a'a ga'i kahagad pu si Isa Almasi, na, pa'inde iyan we' binalew ne ka'am pegge' ga'i tahātide bissābin. ²⁴⁻²⁵ Saguwa' bang kēmon ka'am magpalata' bissā Tuhanin bu niya' padiyalem piyu a'a ga'i pe kahagad pu si Isa Almasi atawa a'a seddili, pagkalene bissā Tuhan pinalata'bin, kata'uhanne we' dusehan iye duk talep iye illegga pegge' pahāti Tuhanin dem ateyne kēmon me' bakas hinanganne mala'atin. Manjari pasujud du a'a miya'an ngisbat si Tuhan duk magbennal iye we' asal lu'u Tuhanin si diyalemanbi.

Kēmon hinangan dem langgalin subey pinahatul-hatul

²⁶ Iye ne miya'an, me' kapungtina'ihanku, bang ka'am me' masandel pu si Isa Almasihin magtipun, hāp bang niya' ka'am nganta pamudjibi Tuhanin, duk niya' isab magusihat, bu niya' isab magaka bakas pinakita'u Tuhan si iyehin, niya' isab missā si bissāhan ga'i tasabut we' me' a'ahin, duk niya' isab magpahāti me' bakas binissā si bissāhan seddili miya'an. Kēmon hinanganbin sābubi magtipunin, subey makabasag sandelbi pu si Isa Almasihin. ²⁷ Bang niya' lu'u mabaya' missā si bissāhan ga'i tasabut we' me' a'ahin, taman duwangan atawa tellungan hadja makajari mamissāhin magganti'-ganti'. Duk subey niya' magpahāti bakas binissāde miya'an. ²⁸ Saguwa' bang ga' niya' lu'u ta'u magpahāti, na, da'a ne siye missā si bissāhan seddili lu'u dem pagtipunanbi. Makajari iye missā si dine duk si Tuhan. ²⁹ Me' mabaya' magpalata' bissā Tuhanin isab, hāp bang taman duwangan atawa tellungan mamissāhin magganti'-ganti' duk sinduwehin pakale hadja bang kēmon binissāden asal amban Niyawa Tuhanin. ³⁰ Saguwa' bang upama dangan me' mapakalehin bessuwang makasangka bissā amban Tuhan, subey ne padeheng mamissāhin duk paganti' isab missā dambuwa' miya'an. ³¹ Bang kuwe' inin hinanganbin, makajari ka'am kēmon magganti'-ganti' malata' bissā Tuhanin supaya ka'am kēmon katolo'an duk nga'asig ateybin. ³² A'a magpalata' bissā Tuhanin kapagbaya' si dine bang missā ke iye atawa ga'i. ³³ Ga'i baya' Tuhanin bang sasew dem pagtipunananten bi saguwa' kabaya'annen we' magsulut-sulut kite bi.

Duk iye addat si me' pagtipunan me' masandel pu si Isa Almasi si me' kalahat-lahatanin,³⁴ me' dendehein subey patemmen s̄abude dem pagtipunanin. Ga'i siye makajari palamud magsu'al duk me' lellahin pegge' pa'in kitabin we' ga'i makajari dendehein palangkew amban lellahin.³⁵ Bang niya' baya' tilewde, ambat tilewde elladen pagtekka siye si luma'. Ga'i talep dendehein missā dem pagtipunan me' masandel pu si Isa Almasihin.

³⁶ Hatu ga'i kahagadbi pina'inku miya'an. We' kannalbi, ka'am me' a'a Korintohin, amban ka'am paguwa'an lapal Tuhanin? Atawa kannalbi, we' ka'am hadja me' a'a ka 'usihatan lapal Tuhanin? ³⁷ Bang niya' lu'u a'a magpa'in we' ka'urungan iye kapandeyan magpalata' bissā Tuhanin atawa we' asal niya' kapandeyan seddili pinangurung we' Niyawa Tuhanin si iye, subey tahāti a'a iyan we' me' sinulatu inin panganda'akan Isa Almasi, Panuhutanten bi. ³⁸ Bang ga'i asipne pina'inku inin, da'a isab iye asipun bi.

³⁹ Manjari, me' kapungtina'ihanku, subey ka'am magapas te'ed kapandeyan magpalata' bissā Tuhanin. Saguwa' da'a isab taggahanun bi me' mamissā si me' bissāhan seddilihin. ⁴⁰ Subey hadja kēmon hinanganbi dem pagtipunanbin pinahatul-hatul.

15

Sabab ellum balik Almasihin

¹ Na, me' kapungtina'ihanku, batang ka'am pa'essebanku balik sabab aka-aka hāp sabab Isa Almasi bakas minahalayakku si ka'am matu'uhin. Kinahagad inin we' bi duk teteg sandelbin pu si Isa Almasi sabab inin. ² Sabab aka-aka mahāp inin isab taga umul ka'am salama-lama bang asal teteg du ka'am nuhut lapal minahalayakku si ka'amin. Pegge' bang ga'i tuhutbi, ga' niya' guna pakahagadbin.

³ Minahalayak hep we' ku si ka'am lapal bakas inakahan akuhin. Amban kēmon minahalayakku si ka'amin asal iye mamahalgā' manamalin lapal inin, we' Isa Almasi matey supaya kapuwasanne duseten bi kuwe' sinulat dem kitabin, ⁴ duk pagubus Almasi matey, kinubul iye duk katellum bahanginen ellum iye balik amban kamateyenen kuwe' sinulat dem kitabin. ⁵ Ubus ellum iye balik paguwa' iye pu si Petros ubus paguwa' isab iye si sampū' duk duwe kawakilannen. ⁶ Ubus paguwa' isab iye si me' tindegnen, niya' siye labi lime hatu magtuhutin. Ka'ekkahanden ellum pe sampay ma'in saguwa' sinduwehin ubus ne matey. ⁷ Ubus miya'an paguwa' isab iye pu si Yakub, ubus bu paguwa' iye balik si kēmon me' kawakilannen.

⁸ Dambuli-dambuli paguwa' isab iye si aku, bisan ku ga' pata' mayaman iye. ⁹ Pegge' amban kēmon kawakilannen aku ne tamanan madiyahawa'in. Ga'i ku bisan pata' inēnan a'a

kawakilan Isa Almasi pegge' bininasa hep we' ku matu'uhin me' masandel pu si Isa Almasihin.¹⁰ Saguwa' sabab lasa duk ase' Tuhan si akuhin hangkan ku kuwe' inin, kawakilan we' ne magmahalayak lapalnen. Duk niya' isab ka'ujudan lasa duk ase' Tuhan si akuhin. Duk iye ka'ujudannen, amban kēmon bakas kawakilan Isa Almasihin, ga' niya' maghinang pabasag amban aku. Saguwa' kēmon tahinangkun duma'in amban basagku, saguwa' we' tabang Tuhan si akuhin.¹¹ Duk lapal minahalayak kamihin magsali' du. Aku ke atawa me' sinduwehin, iye-iye du lapal minahalayak kamihin. Duk masi du miya'an iye lapal kinahagadbin.

Sabab ellum kite bi balik

¹² Iye hep lapal minahalayak kami si ka'amin we' Almasi pinakellum balik we' Tuhanin amban kamateynen. Bakas kahagadbi ne hep inin, na, we'ey managhā ka'am sinduwehin magpa'in we' ga'i du pakellum Tuhanin balik me' pateyin?¹³ Bang to'o pina'inbi iyan, hātinen ga' du Almasi pinakellum balik amban kamateynen.¹⁴ Duk bang to'o we' ga' du Almasi pinakellum balik we' Tuhanin, na, asal ga' niya' guna pagmahalayak kami si ka'amin duk ga' niya' guna pakahagadbin.¹⁵ Duk duma'in hadja iyan. Bang upama to'o pina'inbin we' ga'i du pinakellum we' Tuhanin me' pateyin balik, na, hātinen ga' du isab pakellum Tuhanin Isa Almasi balik. Bang kuwe' iyan, hātinen magdusta' kami sabab Tuhanin pegge' pa'in kami we' pinakellum we' ne balik Isa Almasi bu ga'i ko' to'o.¹⁶ Pegge' bang me' pateyin ga'i du pinakellum balik, hātinen ga' du isab Almasi pinakellum balik.¹⁷ Duk bang ga' du Almasi pinakellum balik, hātinen ga' niya' guna sandelbi si iyehin duk ga' pe ta'ampun dusebin; kuwe' iningketan pe ka'am we' dusebin.¹⁸ Duk hātinen isab we' kēmon me' masandel pu si Isa Almasi mamateyin ne, la'i ne siye si narka'.¹⁹ Bang kahāpan inase-asete amban Isa Almasihin para umulte si dunya inin hadja, bu ga' niya' agadante si ahilat, asal ka'ase'-ase' te'ed kite bi amban kēmon manusiya'in.

²⁰ Saguwa' iye mato'ohin, asal bakas pinakellum Isa Almasi balik amban kamateynen. Iye dehellu-dehellu pinakellumin duk tanda' iye we' si pasōngan pasunu' du me' pateyin pinakellum isab.²¹ Sabab duse dambuwa' a'a, si Apu' Adam, kēmon manusiya'in ujud matey. Damikkiyan sabab hinangan dambuwa' a'a isab, si Isa Almasi, kēmon pateyin ujud pinakellum balik.²² Kēmon a'ahin ujud matey pegge' tubu' Apu' Adam siye. Damikkiyan isab kēmon suku' pu Isa Almasihin pinakellum du balik si pasōngan.²³ Isa Almasi dehellu pinakellumin. Ubus pasunu' isab kēmon me' suku' pu si Isa Almasihin pinakellum pagtekka ellew pabalik Isa Almasi si dunyahin.²⁴ Manjari ta'abut ne ganta'an dunyahin. Tada'ag ne we' Isa Almasi kēmon me' bakas mamantahan Tuhanin, bang me'

nakura'in ke, atawa me' taga balakatin ke atawa me' taga kapatutin ke. Manjari sōnganne ne si Samane, Tuhanin, kēmon me' pagbaya'annen. ²⁵ Pegge' gara' Tuhanin we' magbaya' pe dahu' Almasi samanta'an ga'i pe tada'ag we' ne kēmon bantanen. ²⁶ Bang tada'ag ne kēmon bantanen, ga'i ne matey manusiya'in. ²⁷ Tasulat hep dem kitab, pina'in, “Dina'ak iye we' Tuhanin magbaya' si kēmon-kēmonin.” Pasti' du we' ga' sumakup Tuhanin pagbaya'an we' Isa Almasi pegge' Tuhanin manganda'ak iye magbaya'in. ²⁸ Bang magbaya' ne Almasi si kēmon-kēmonin, manjari maglilla' isab Anak Tuhanin pinagbaya'an we' Samane Tuhanin, iye bakas manganda'ak iye magbaya'in. Duk Tuhanin ne te'ed magbaya' si kēmon-kēmonin.

²⁹ Na, bang me' pateyin ga'i pinakellum balik, ine hāti addat me' a'a sinduwehin makapandi siye pa'inde ganti' mamateyin? Bang ga'i du pakellum Tuhanin me' a'a mamatey miya'an, we'ey pe tuhutde addat inin? ³⁰ Duk kami inin, bang ga'i kami kahagad we' asal pinakellum du balik me' pateyin, ga'i kami kuwe' inin luwal magsandal dem kasiya-siyahan. ³¹ Akahante ka'am, me' kapungtina'ihanku, kahaba' ellew sōng ku pinapatey. To'o te'ed pina'inku inin kuwe' to'o isab we' kēgan ku te'ed pegge' sandel ka'am si Panuhutanten bi Isa Almasihin. ³² Tu'u si lahat Epesus me' bantakun kuwe' me' hayep bingis batang ngaloroy aku. We'ey pe ku magsandal kuwe' inin bang pahala'kun tu'u si dunya hadja. Bang to'o we' ga'i du ku pinakellum balik si ellew dambuli, gam pe ku magadjak-adjak, sa pina'in eli'anin, “Magkakanan kite bi duk maginuman pegge' kaw kite matey sumu duk iye ne miya'an tamananten.”

³³ Da'a ka'am sala' si pamikilbin. Bang kite magsawe' duk a'a la'at, katimbo'ohan isab kite maghinang la'at. ³⁴ Pasayu ka'am! Da'a ne ka'am magduse. Niya' ka'am awam pe sabab Tuhanin. Subey te'ed ka'am iya'.

Baranin bang pinakellum

³⁵ Kaw niya' ka'am lu'u magtilew, “Inumey pamakellum a'a mamateyin? Ine bantuk barannen bang ne iye ellum balik?” ³⁶ Babbal pahāp ka'am! Pandogahanun bi bigihin. Subey dahu' tinanem bigihin meke tomo', duk bang tomo' ne, ga' ne la'i bigihin. ³⁷ Bang ka'am nanem bigi, upama paley atawa bigi seddili, duma'in po'on jambanganin tinanembin saguwa' bigihin hadja. ³⁸ Manjari, Tuhanin, ginara' we' ne andang bang ine bantuk jambangan mapaguwa' amban bigi miya'an. Kēmon bayu'an bigi, magseddili-seddili bantuk jambangan matomo' amban siyehin.

³⁹ Duk kēmon bayu'-bayu'an ma'ellum tu'u si dunya inin, ga'i magsali' isiden. Isi manusiya'in ga'i magsali' duk isi hayepin. Seddili du isab isi manuk-manukin duk isi kennahin.

⁴⁰ Niya' baran bayu'-bayu'an si surga' duk niya' isab bayu'-bayu'an baran dem dunya inin. Seddili mannis me' baran si surga'in duk seddili mannis me' baran si dunyahin.

⁴¹ Hāp danta' mata ellewin duk hāp danta' bulanin duk hāp isab danta' pote'anin saguwa' magseddili-seddili danta'den. Bisan me' pote'an ma'ekkahin magseddili-seddili du hāpden.

⁴² Na, sa miya'an du dalil baranten bang pinakellum me' pateyin. Bang baran a'ahin kinubul, ngabuhuk saguwa' bang pinakellum ne balik, ga'i ne te'ed baran miya'an matey-matey. ⁴³ Bang kinubul, ga'i hāp pinayaman baran a'ahin duk ga' niya' basag-basagne. Saguwa' bang pinakellum ne balik, hāp ne te'ed pinayaman duk basag ne. ⁴⁴ Baran a'a kinubulin pata' hadja para si umulte tu'u si dunya inin. Saguwa' bang pakellum Tuhanin ne iye balik, baranne maba'ahu inin pata' ne para si umulte la'i si surga'. Bang niya' bayu'an baran pata' hadja patenna' si dunya, niya' isab bayu'an baran pata' patenna' si surga'. ⁴⁵ Tasulat hep dem kitab, pina'in, "Si Apu' Adam, a'a tagna' pinapanjari we' Tuhanin, inurungan umul we' Tuhanin duk barannen pata' ellum tu'u si dunya." Saguwa' niya' isab inēnan Adam dambulihin duk iye inin si Isa Almasi. Iye mangurung umul mangga' niya' tamanannen. ⁴⁶ Subey dahu' kite taga baran suku' si dunya meke kite ka 'urungan baran suku' si surga'. ⁴⁷ Apu' Adam amban dunya du pegge' bulak du pangahinang iyehin. Saguwa' si Almasi amban surga'. ⁴⁸ Me' tubu' Apu' Adamin, bulak du isab pangahinang siyehin kuwe' iyehin. Saguwa' me' mapatuhut si a'a amban surga' in, hātinen si Isa Almasi, kuwe' iyehin du isab siye. ⁴⁹ Tu'u si dunya baranten bi neppu baran Apu' Adamin hininang duk bulak. Bang la'i ne kite si surga' baranten bi neppu isab baran Almasihin, a'a amban surga'in.

⁵⁰ Akahante ka'am, me' kapungtina'ihanku, barante bi si dunya inin ga'i tapatenna' si pagbaya'an Tuhanin si pasōngan. Barante inin ujud matey du duk buhuk; barante inin ga' i makajari ellum ga' tamanan.

⁵¹ Pakale ka'am. Niya' akaku si ka'am bakas tinapuk we' Tuhanin bu kuwe'itu pinakita 'u ne we' ne si aku. Kite bi me' masandel pu si Isa Almasihin, niya' kite bi ga'i matey saguwa' bessuwang hadja pinda baranten bi kēmon. ⁵² Asal lakkes du inin, dem da kilep mata hadja. Bang da'ak Tuhanin ne pinahelling kuwe' tabuli'in, kēmon bakas mamatey masandel pu si Isa Almasihin bessuwang pinakellum balik duk ga'i ne siye matey balik. Duk kite bi ma'ellumin, baranten bi kēmon pinda ne. ⁵³ Pegge' barante bi ujud mamatey inin subey ne pinindahan duk ne baranten bi ga'i matey-matey saguwa' ellum ne salama-lama. ⁵⁴ Bang barante bi suku' mamatey inin tapindahan ne duk ne ga'i matey-matey, manjari katumanan ne pina'in dem kitabin, pina'in, "Ga' ne niya' matey, pegge' ubus ne ānan Tuhanin kamateyin." ⁵⁵ Ga'i ne kite magka'at bang kite matey. Ga'i ne kite tinalaw

matey pegge' ga'i ne kite ilegga. ⁵⁶ Hangkan me' a'ahin tinalew matey pegge' kata'uhande we' ilegga siye sabab duseden. Duk hangkan dusehin subey ilegga pegge' bang magduse a'ahin kalanggalanne sara' Tuhanin. ⁵⁷ Saguwa' hadje pagsukulte bi si Tuhanin. Pegge' sabab tahinang Isa Almasi, Panuhutanten bi, ga'i kite subey tinalew matey pegge' pinuwasan we' ne duseten bi.

⁵⁸ Hangkan hep me' kapungtina'ihanku kinalasahankun, patetegun bi sandelbin pu si Isa Almasi duk da'a ka'am usa' amban iye. Tuyu'anun bi te'ed maghinang si iye pegge' kata'uhanbi we' magjatu du kēmon hininangbi para si iyehin.

16

Tabang si me' a'a suku' si Tuhanin

¹ Manjari, pasal sīn panabangbi me' pagkasibi suku' si Tuhan la'i si Yahudiyahin, hinangun bi isab sa panganda'akanku me' pagkasibi masandel pu si Isa mala'i si me' kalahatan si Galatiyahin. ² Kahaba' Ahad dangan-dangan ka'am subey ne paseddilibi andang sīn panabangbi siyehin. Bistahun bi ne ta'usahabin simana mapalabeyin. Bang ekka ta'usahabin subey isab ekka pangurungbin; bang kulang, na, kulang isab. Duk pagtipunun bi kēmon sīnin supaya bang ku tekka piyu, andang ne panyap panabangbin. ³ Manjari bang ne ku lu'u, da'akku pī me' a'a tapene'bin mo'o panabangbin hap Awrusalam. Pabo'ohanku siye sulat supaya kata'uhande la'i bang ine aka me' a'a mammo'o sīn iyan. ⁴ Bang ara'-ara' subey ku isab pī si Awrusalam, na, makajari kami magtuhut.

Me' sakap si Paulin

⁵ Piyu ku si ka'am saguwa' pasagid ku dahu' si Makedoniya nindow me' kalanggalan mala'ihin kuwe' bakas sinakapkun. ⁶ Hatu patenna' ku lu'u si ka'am tiggel-tiggel. Hatu agadku ne bang puwas tempo baliyuhin, meke ku palanjal billu'u duk du ku tatabangbi si palengnganankun, tungan-tungan papīhankun. ⁷ Ga'i ku baya' piyu bang daddali' ku hadja lu'u. Kabaya'ankun tiggel-tiggel ku lu'u bang amban baya' Tuhan du. ⁸ Saguwa' ga'i ku dahu' usa' bittu'u amban Epesus samanta'an ga'i pe puwas kādja'an Pentekostesin. ⁹ Pegge' ekka pe a'a tu'u mabaya' pakale si lapal Tuhanin duk subey ku magmahalayak si siye bisan ne ekka nguntarahan aku.

¹⁰ Bang piyu Timoteo lu'u, amey-amey hatulun bi iye pegge' maghinang isab iye si Tuhan kuwe' akuhin. ¹¹ Da'a iye diyawa'anun bi. Duk bang ne iye palanjal si palengnganannen, tabanganun bi iye duk hāp palumengngannen duk supaya iye tabalik pitu si aku. Pegge' ase-aseku tekka iye pitu duk me' pungtina'ite bi sinduwehin.

¹² Na, pasal pungtina'iten bi si Apollos, sinege' te'ed iye we' ku dina'ak piyu nuhut

sinduwe me' kapungtina'ihanten bi nindew ka'am, saguwa' ga'i pe ko' iye baya' piyu kuwe'itu. Pa'inne piyu du iye bang iye sumalu'.

Sessa' si panambusan

¹³ Papateng-pateng ka'am. Patetegun bi sandelbi pu si Isa Almasihin. Subey ka'am magtawakkal, duk subey ka'am basag. ¹⁴ Tuyu'anun bi lasabi si pagkasibin bisan ine-ine hinangbi.

¹⁵ Na, me' kapungtina'ihanku, kata'uhanbi du disi Estepanus duk me' sawe'ne magtewtey-anakin. Siye hep dehellu-dehellu masandel pu si Isa Almasi lu'u si lahat Akayahin. Duk iye bahanden luwal nabangan me' pagkaside suku' si Tuhanin.

¹⁶ Junjungku si ka'am, tuhutun bi ine-ine pa'in me' a'a kuwe' si Estepanus iyan duk sasuku sawe'de manabangan siye maghinang si Tuhanin.

¹⁷ Kēgan ku te'ed sakali' tekka tu'u disi Estepanus duk Portunatus duk si Akaikus. Bisn ka'am ga'i tapitu kēmon, tasandalku ne pangessebkun sabab me' a'a tellungan inin,

¹⁸ pegge' asig ateykun we' de, kuwe' pangasigde isab ateybin. Pata' pagaddatanbi me' a'a kuwe' siye inin.

¹⁹ Kēmon masandel pu si Isa Almasi tu'u si me' kalahat-lahatan si Asiyahin mabo'o bissā we' ta'essebde ka'am. Si Akila duk andanen Pirisila duk sampay me' a'a masandel pu si Isa Almasi magtipun si luma'den mabo'o bissā du isab we' daran ka'am essebde pegge' suku' pu si Isa Almasi ka'am. ²⁰ Kēmon isab me' kapungtina'ihante bi matu'uhin mabo'o bissā we' essebde ka'am. Duk ka'am isab malu'uhin, subey ka'am magsalam-sinalam, tanda' we' maglasa-ilasa ka'am.

²¹ Kuwe'itu aku, si Paul, manulat inin. Essebte ka'am kēmon.

²² Bang niya' lu'u ga'i malasa pu si Isa Almasi, Panuhutanten bi, legga Tuhanin du iye. Marana tha, hātinin, "O, Panuhutan kamihin, pitu ne kew."

²³ Karayaw ka'am luwal ipat Panuhutanten bi Isa Almasi.

²⁴ Kalasahante ka'am kēmon me' suku' pu si Isa Almasihin. *Wassalam*